

vestnik

Letnik IXX.

Celovec, petek, 26. junij 1964

Štev. 26 (1142)

Tisoči vojnih zločincev naj bi ostali nekaznovani

Zahodnonemški pravosodni minister Ewald Bucher je pred nedavnim izjavil v parlamentu, da je trenutno v teku ali v pripravi okoli 800 procesov proti nacističnim zločincem in da ni računati s tem, da bi bilo odprtih še večje število novih procesov. Do začetka leta 1964 so nemška sodišča po izjavi ministra Bucherja obsodila 5445 nacističnih zločincev, medtem ko so jih zavezniška sodišča obsodila 5000.

Toliko izjava zahodnonemškega ministra, ki je pristojen za pravosodje in očitno zastopa mnenje, da bo z zaključkom še odprtih procesov dokončno rešeno vprašanje »zločina in kazni« za vse nacistične zločince. Toda tega mnenja so samo določeni krogi v Zahodni Nemčiji, medtem ko široka javnost — nemška in mednarodna — le nekoliko drugače gleda na stvar. Predsednik mednarodne zveze demokratičnih pravnikov Jean Boulrier je v tej zvezi poudaril, da bo 27.000 nacističnih zločincev ostalo nekaznovanih, če se bo Zahodna Nemčija ravnala po zakonu o zaletanju nacističnih zločinov. Po tem zakonu namreč 8. maja 1965 poteče rok, do katerega je možno zasledovanje nacističnih zločincev, zahodnonemške oblasti pa so doslej zavrnile vsako zahtevo po podaljšanju tega roka.

Cepav vojni zločini po mednarodnem pravu nikdar ne zaletajo, so v Zahodni Nemčiji očitno drugačnega mnenja: treba je potegniti črto pod preteklost, pravijo, treba je končno prenehati z resentimenti, saj bo vendar kmalu že dvajset let, odkar se je zrušil nacistični »tisočletni rajh«. In tudi drugod zastopajo nekateri podobno mnenje ter pravijo, da je preteklost treba »preboleti«.

Res, po dvajsetih letih bi bil dejansko že čas, da bi preteklost pokopali in se posvetili bodočnosti. Toda med preteklostjo in bodočnostjo je sedanjost, tisto vmesno obdobje, ki je neke vrste preskusni kamen, ob katerem se mora izkazati, če smo se iz preteklosti dovolj naučili, da smo za bodočnost dozoreli. To velja za vsako dobo, še v posebni meri pa velja to za komaj minulo dobo, ki je v življenju človeštva posegla z vso grozovitostjo. Bolj kot kdaj koli v zgodovini človeškega rodu se je človek izneveril samemu sebi, človek je postal zver in je zverinsko preganjal svojo sočloveka. Ista doba pa je rodila tudi brezprimerno junaštvo, rodila je milijone malih in velikih junakov, ki so se uprli krivici ter za ceno svojega življenja dosegli, da je človek spet spoznal človeka.

In vendar izgleda, da se nekateri iz te preteklosti še ničesar niso naučili.

Ne gre toliko za nepremišljenost tistih nekaj mladostnikov, ki skušajo svojo zrelost dokazovati s tem, da se navdušujejo za neki neonacizem, ne da bi se pri tem zavedali bistva nacizma. Pač pa povzročajo zaskrbljenost dejstvo, da so v ozadiju tega huliganstva in takorekoč njegovi duhovni očetje isti ljudje, ki so sami aktivno sodelovali pri nacističnih zločinih. Ne samo, da jih roka pravice ni dosegla za že storjene zločine, marveč se jim danes nudi še možnost, da delajo spet nove zločine s tem, da mladino zadržujejo z miselnostjo, ki je človeštvo že enkrat pahnila v nepopisno gorje.

Taki ljudje se iz preteklosti res ničesar niso naučili. Če poslušamo človeka izpovedi obtoženih nacističnih zločincev, zaman pričakuje besedo kesanja ali priznanja krivde; vsi so nedolžni, saj so »samo izvrševali povelja«. Ob taki mentaliteti je upravičen sum, da bi bili ti izrodki človeštva, čim bi se jim znova ponudila priložnost, spet pripravljene brez pomisleka delati zločine in bi se pozneje morda spet sklicevali na povelja in na pokorščino. Toda danes so nedolžni celo tisti, ki so takrat drugim dajali povelja, skratka vsi hočejo biti brez krivde, kajti krivi so po njihovem mnenju drugi, krive so njihove žrtve same. Ta logika sega zelo daleč, gor do najvišjih uradnih ustanov, saj je na primer bomska vlada, šele pred nedavnim ugotovila, da nosi odgovornost za ogromno škodo, ki jo je utrpela Jugoslavija med zadnjo vojno, jugoslovansko ljudstvo samo, češ »zakaj pa se je uprlo« fašističnim okupatorjem in njihovem režimu krivic in nasilja. In to še ni dovolj, v Nemčiji so šli še korak dalje ter so vojnih zločinov obdolžili enega izmed najvišjih predstavnikov nove Jugoslavije.

Vsak trezen človek se mora vprašati, kako je kaj takega sploh mogoče. In vendar je odgovor zelo preprost: ker so na vplivnih položajih pač ljudje, katerih rok se drži kri nešteti nedolžni žrtve — mnogokratni zločinci, ki se — kakor vse kaže — že veselijo, da bodo ostali nekaznovani. Toda tudi in še posebej nemški narod bi se moral zavedati be-

Pomembna zmaga demokracije v Ameriki

Senat z veliko večino sprejel predlog zakona o državljskih pravicah

Kot enega izmed najvažnejših aktov ameriškega Kongresa v zadnjih desetletjih so pozdravili v ameriški javnosti izglasovanje zakonskega predloga o državljskih pravicah, ki ga je pred letom dni predložil še pokojni predsednik Kennedy. Predstavniki dom ameriškega Kongresa je ta zakon sprejel že pred štirimi meseci, in sicer z 290 glasovi proti 130. Nato pa je razprava v senatu trajala nad 80 dni in je v njej sodelovalo vseh 100 senatorjev; končno je bil predlog zakona izglasovan s 73 glasovi, medtem ko je 27 senatorjev glasovalo proti zakonu.

Za predlog zakona o državljskih pravicah je glasovalo 46 demokratskih in 27 republikanskih senatorjev, proti pa 21 demokratov in 6 republikancev, med katerimi je bil tudi senator iz Arizone Barry Goldwater, ki ima največ izgledov, da bo imenovan za republikanskega kandidata pri letošnjih predsedniških volitvah.

Ameriški predsednik Johnson je po glasovanju v senatu izjavil, da je zakon o državljskih pravicah odločilna etapa na poti k enakopravnosti vseh ameriških državljanov. S tem zakonom bo namreč ameriškim črncem med drugim priznana pravica, da bodo smeli obiskovati doslej zanje prepovedane restavracije, hotele in druge javne ustanove. Vendar pa ta pravica s samim izglasovanjem zakona še nikakor ne bo postala dejstvo, marveč so v Ameriki mnenja, da bo pravni boj za izvajanje novega zakona trajal še več let. Rasisti v južnih predelih Amerike, katerih predstavniki so tudi v senatu glasovali proti zakonu, ne bodo tako hitro vrgli puške v koruzo in je pričakovati, da se bodo z vsemi silami upirali izvajanju zakonskih določil, kakor so se celih deset let — zaradi popustljivosti oblasti z velikim uspehom — upirali sklepu ameriškega vrhovnega sodišča, ki je že leta 1954 odločilo, da je rasna diskriminacija v šolah ilegalna, torej protizakonita.

Kljub temu pa predstavlja izglasovanje zakona o državljskih pravicah pomembno

zmago demokratičnih sil v Ameriki. Ta zmaga je toliko bolj pomembna, ker je bila dosežena sredi kampanje za predsedniške volitve, v kateri si stojita nasproti predsednik Johnson kot predstavnik demokratov ter senator Goldwater, ki se kot reprezentant republikancev ni pokazal skrajno nepomirljivega le v vprašanju demokratizacije v Ameriki sami, marveč tudi glede mednarodnih odnosov, kjer nasprotuje vsakemu zblizanju med Zahodom in Vzhodom. S tem so bila v volilni boj vnešena osnovna načela demokracije in miru ter bodo ameriški volivci stali pred zelo važno odločitvijo, ko bodo letos jeseni volili novega predsednika.

Kakšen bo izid teh volitev, za zdaj še nihče ne more dajati zanesljivih prognoz. Vsekakor pa bo na odločitev vplival tudi pravkar zaključen boj za zakon o državljskih pravicah, ki je poglobil precej jasno ločnico med obema taboroma. Zdaj so govorili in odločali samo poslanci in senatorji, v nekaj mesecih pa bodo imeli besedo milijoni državljanov, katerim bodo volitve nudile edinstveno priložnost, da dokažejo svojo zrelost.

Varnostni svet ponovno obsodil rasistično politiko v Južni Afriki

Prejšnji teden je Varnostni svet spet razpravljal o rasistični politiki v Južnoafriški uniji ter ob koncu sprejel resolucijo, s katero obsoja tako politiko ter poziva države članice Združenih narodov, naj podvzamejo ustrezne ukrepe proti Južnoafriški uniji, s katerimi bi to državo odnosno njeno vlado prisilili, da bi prenehala izvajati politiko apartheida nad črnim prebivalstvom.

Resolucija v sprejeti formulaciji gotovo ni zadovoljiva in je kot kompromisna rešitev

Avstrijsko darilo Skopju

Avstrijska podružnica mednarodne humanitarne organizacije Caritas je podarila Skopju otroško infekcijsko kliniko, ki obsega štiri montažna poslopja, v katerih je kakih 150 postelj. Svečanosti ob predaji klinike so se udeležili številni predstavniki iz Avstrije in Jugoslavije, v uporabo pa jo je izročil direktor graške podružnice Caritas Internacionalis dr. Luckesch.

V imenu prebivalstva Skopja in medicinske fakultete sta se za darilo zahvalila dekan medicinske fakultete prof. Metodija Stankovski in upravnik infekcijske klinike Savo Mironski. Spregovorili so tudi direktor graške podružnice Caritas dr. Luckesch, skopski škof dr. Smiljan Čekada ter predstavnik infekcijske klinike v Grazu dr. Gert Stepančič.

Svečanosti se je udeležil tudi avstrijski veleposlanik v Beogradu Karl Hartl, ki je izročil prebivalcem Skopja pozdrave avstrijskega ljudstva ter v svojem govoru poudaril prijateljstvo med narodi Jugoslavije in Avstrije.

sed ameriškega filozofa Santayane: »Tisti, ki se ne spominjajo preteklosti, so obsojeni, da jo še enkrat dožive!«

Objava slovenske gimnazije

Na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu so sprejemni izpiti prvi dan velikih počitnic, to je 11. julija ob 8. uri.

Učenec mora predložiti letno spričevalo, katero bo dobil na svoji šoli 10. julija.

Prijave naj bodo izvedene do 1. julija. Potrebni so:

1. rojstni list,
2. dokaz avstr. državljanstva,
3. uspešno končana 4. šolska stopnja.

Šola, katero učenec sedaj obiskuje, pošlje popis učenca direktno na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen, Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Glede sprejema v višje razrede pa je potreben osebni razgovor v šolski pisarni.

Na dan izpita morajo imeti učenec v šolskem posloplju copate.

Ravnateljstvo

Potovanje državnikov

■ Zvezni prezident dr. Schürf bo danes zaključil svoj štiridnevni uradni obisk v Zahodni Nemčiji, kjer je bil sprejet z veliko prisrčnostjo. Med svojim bivanjem v Zahodni Nemčiji je obiskal razna nemška mesta ter imel razgovore z vodilnimi zahodnonemškimi državniki. Na obisku ga spremljajo njegova hčerka dr. Kyrle, zunanji minister dr. Keisky, državni sekretar dr. Bobleter in druge osebnosti. Pri razgovorih so zlasti obravnavali vprašanja v zvezi s prizadevanji Avstrije, da bi dosegla primerne odnose do EGS.

■ Jugoslovanski predsednik Tito, ki se je zadnji ponedeljek na jugoslovansko-romunski meji sestal s predsednikom državnega sveta Romunije Gheorghijem Dejom, je včeraj odpotoval na sedemdnevni obisk na Poljsko, kjer bo imel razgovore z vodilnimi poljskimi predstavniki. Temu obisku pripisujejo tudi v mednarodni javnosti velik pomen, medtem ko v Jugoslaviji in na Poljskem poudarjajo zlasti dejstvo, da so se odnosi med obema državama v zadnjem času bistveno izboljšali.

■ Predsednik sovjetske vlade Hruščov, ki je trenutno na obisku na Švedskem, se je znova zavzel za ustanovitev brezatomskih con ter poudaril, da bi se morale predvsem nevtralne države, med katere spada tudi Švedska, prizadevati za uresničenje tega načrta. Njegovi razgovori s predsednikom švedske vlade Erlanderjem so potekali v »zelo dobrem vzdušju«.

pričakovati, da jo bo večina držav razlagala v smislu gospodarskega bojkota Južnoafriške unije — in to je bil tudi glavni namen sedanjih razprav o politiki apartheida.

Vodja dinamijskih atentatorjev Burger

je bil zadnjo nedeljo aretiran v Celovcu

Policija je zadnjo nedeljo v neki celovski kavarni aretirala bivšega docenta innsbrške univerze dr. Burgerja, o katerem splošno prevladuje mnenje, da je bil vodja in pobudnik terorističnih skupin, ki so v zadnjih letih izvedle vrsto dinamijskih atentatov na Južnem Tirolskem in tudi v Avstriji. Pri vseh teh atentatih se je namreč izkazalo, da so imeli storilci neposredne zveze z Burgerjem in tudi sam se je v svojih izjavah za razne liste hvalil s temi atentati. Že pred leti je bil aretiran, vendar so ga proti kavarni spet spustili, za kar se je »oddolžil« z novimi terorističnimi akcijami in raznimi neonacističnimi izgredi. Pred ponovno aretacijo je zbežal v Zahodno Nemčijo, od koder pa je baje pogosto potoval v Avstrijo in Italijo, kjer je snubil nove atentatorje. Končno ga je prišla policija v Münchenu, ki pa ga je kmalu spet izpustila, tako da je lahko nadaljeval svoje zločinsko početje, dokler ga ni zadnjo nedeljo doletela usoda v Celovcu, ko je prišlo do aretacije, ki je — kakor pravijo — presenetila oba: Burgerja in policijskega uradnika, kateri ga je prepoznal na podlagi tiralice.

Burgerja so po aretaciji in prvem zaslišanju pri celovski policiji prepeljali v zapor deželne sodišča v Grazu, kjer bodo skušali odkriti zveze z njegovimi sodelavci. Glede njegovega bivanja v Celovcu pa prevladuje mnenje, da je hotel pridobiti nov kader teroristov, kajti organizacija, kateri je pripadal Burger, je napovedala, da bo takoj po razglasitvi sodbe v Milanu (kjer čaka na obsodbo skupina južnotirolskih atentatorjev — op. ured.) izvedla obsežno teroristično akcijo.

Konferenca gospodarske koeksistence

V zadnji številki našega lista smo poročali o zaključku ženevske konference o trgovini in razvoju, o kateri prevladuje mnenje, da je odprla novo poglavje v zgodovini svetovnega gospodarstva in mednarodnega sodelovanja. Udeleženci konference, jugoslovanski delegat Janez Stanovnik, je za ljubljansko „Delo“ napisal ob zaključku konference poseben komentar, v katerem pod zgornjim naslovom ugotavlja naslednje:

Največja konferenca v zgodovini človeštva, na kateri je sodelovalo 119 neodvisnih držav, je končana. Neposredni vtisi so še preveč sveži, da bi se lahko dajale končne ocene njene dela in pomena. Toda ne glede na težave, ki so nastopile zlasti v zadnjih dneh njenega trajanja, se vsi udeleženci brez razlike strinjajo v oceni, da je bila izredno koristna in da je njen končni uspeh nedvomen.

Osnovna vrednost konference Združenih narodov o trgovini in razvoju je nedvomno v tem, da je odprla svetovno diskusijo o problemih gospodarskega razvoja in mednarodnega sodelovanja za njegovo pospeševanje. Ni razloga, da bi skrivali dejstvo, da je bil začetek težaven. Dežele v razvoju so postavljale svoje zahteve in argumentirale svoja stališča, toda industrijsko razvite dežele so jih puščale brez odgovora. Danes tudi ni več skrivnost, da so mnogi predstavniki industrijsko razvitih dežel verjeli, da se bo enotnost dežel v razvoju slej ko prej zlomila, ko bo diskusija prešla na področje konkretnih problemov, kjer so regionalni interesi posameznih dežel v razvoju čisto izredno različni. Toda razvoj konference je pokazal nasprotno. Enotnost dežel v razvoju je prisilila drugo stran na dialog. Korak za korakom se je konferenca razvijala v izredno plodno in temeljito pretresanje najosnovnejših vprašanj svetovnega gospodarstva.

Konferenca je opozorila ves svet na osnovne probleme na poti trajnega sodelovanja in čvrstega miru. Bolj kot karkoli doslej je dokazala tesno medsebojno povezanost sodobnega sveta in usodno medsebojno odvisnost vseh delov svetovnega gospodarstva. Gospodarski napredek dežel v razvoju je zato v skupnem interesu tako razvitih kot tudi manj razvitih predelov sveta. To spoznanje predstavlja čvrsto osnovo politike koeksistence v bodočnosti. Na njej se bo snovala vsaka bodoča akcija v mednarodni gospodarski politiki.

Dežele v razvoju so položile na tej konferenci svoj zrelostni izpit. Njihovi predstavniki so dokazali, da so docela enakopravni partnerji svojim sogovornikom iz industrijsko razvitih dežel in da jim ne manjka niti znanja niti izkušnje. Če se je na dežele v razvoju v svetovnem gospodarstvu doslej gledalo kot na drugorazredni faktor, potem je treba ugotoviti, da jih bo ženevska konferenca ne bo mogel nihče več obravnavati z omalovaževanjem.

Ženevska konferenca ni bila namenjena samo vladam. Obratoma se prav tako k svetovnemu javnemu mnenju. Konferenca je posejala seme, ki bo v naslednjem obdobju vzkliklo v klasje, ki bo spremenilo gospodarsko sliko sveta. Toda Ženeva je bila samo začetek dolge in naporene poti, ki stoji pred nami. Toda že sam začetek jasno kaže smer koeksistence in miru.

Dežele v razvoju so postavile v pripravi na konferenco v deklaraciji 75 zahtev po novi mednarodni delitvi dela in po novi mednarodni ekonomski politiki, ki naj bi vodila k njej. Kaj so dežele v razvoju od svojih zahtev dosegle na konferenci?

Konkretnija priporočila so bila dosežena predvsem na finančnem področju. Konferenca je priporočila razvitim deželam, naj dajejo letno netto 1% svojega nacionalnega dohodka v obliki finančne pomoči deželam v razvoju. Dalje je priporočila Mednarodni banki, da ustanovi poseben fond za finansiranje zunanje-trgovinskih izgub dežel v razvoju, priporočila je konsolidiranje zunanjih dolgov in še celo vrsto drugih praktičnih ukrepov.

Konkretni rezultati na področju trgovine s primarnimi in industrijskimi proizvodi so bolj skromni. Pomemben napredek je bil dosežen v formulaciji principov mednarodnega gospodarskega sodelovanja, čeprav ni bilo vedno mogoče doseči zadovoljive stopnje soglasnosti industrijsko razvitih dežel.

Naduse pomemben pa je sporazum v pogledu organizacijskega mehanizma za bodoče sodelovanje na področju mednarodne trgovine in razvoja. Ta sporazum je bil dosežen v poslednjem trenutku po dolgih in mučnih pogajanjih. Sporazum o mehanizmu za bodoče sodelovanje — ki predvideva periodičnost sestajanja konference, ustanovitve sveta za trgovino in razvoj, ki bo štel preko 50 članov, ustanovitve stalnega specializiranega sekretariata — kar vse pomeni odločno prenašanje trgovinske problematike v OZN, predstavlja verjetno najpomembnejši uspeh konference. Zavedati se moramo, da so doslej vsi podobni poskusi ustanovitve univerzalne organizacije za trgovinsko sodelovanje propadli. Trgovina, ki je bila doslej prepuščena »zakonu močnejšega«, je s tem postavljena v okvir sodelovanja na osnovi načel OZN.

(Dalje prihodnjič)

Invalidske pokojnine med delavci močno naraščajo

Na zadnji seji deželnega odbora pokojninske zavarovalnice za delavce v Gazu (v njen delokrog spadata zvezni deželi Koroška in Štajerska) je bilo povedano, da število invalidskih pokojnin za delavce še vedno močno narašča. Ob koncu prvega četrtletja tekočega leta je pokojninska zavarovalnica za delavce v Gazu oskrbovala skupno 86.671 upokojenih delavcev iz Koroške in Štajerske. Na posamezne vrste pokojnin je odpadlo naslednje število:

27.934 invalidskih pokojnin, 21.163 starostnih pokojnin, 675 starostnih oskrbovalnih pokojnin, 274 predčasni starostni pokojnin vsled brezposelnosti, 1161 predčasni starostni pokojnin ob dolgi zavarovalni dobi, 27.599 pokojnin za vdove in 7865 pokojnin za osirotele otroke.

Iz tega je razvidno, da zavzemajo med vsemi vrstami pokojnin vodilno mesto invalidske pokojnine. Ravnatelj deželnega urada pokojninske zavarovalnice Moser je v tej zvezi ugotovil, da bi bilo treba intenzivirati zdravstveno-oskrbovalne ukrepe, ker le tako bi lahko mnogim koroškim in štajerskim delavcem ohranili zdravje in s tem tudi delovno sposobnost.

S 1. januarjem tega leta so bile pokojnine za delavce na podlagi določil 13. novele k splošnemu zakonu o socialnem zavarovanju znova izboljšane ter znašajo zdaj mesečno:

Invalidske pokojnine 1119,98 šil., starostne pokojnine 1207,78 šil., predčasne starostne pokojnine vsled brezposelnosti 1140,69 šil., predčasne starostne pokojnine ob dolgi zavarovalni dobi 1887,76 šil., starostne oskrbovalne pokojnine 1401,87 šil., pokojnine za vdove 719,09 šil. in pokojnine za osirotele otroke 265,42 šil.

XII. poletne kulturne prireditve v Ljubljani

Za poletne mesece se bo v Ljubljani spet odvijal pester spored tradicionalnih poletnih kulturnih prireditev, ki jih letos prirejajo že dvanajstič. Osrednji del letošnjega festivala bo III. baletni bienale, na katerem bodo sodelovali baletni ansambli iz raznih krajev Jugoslavije, kot inozemski gost pa bo nastopil Narodni balet iz Amsterdama. Poleg tega bodo na sporedu še mnoge druge kulturno-umetniške predstave ob sodelovanju številnih domačih in tujih skupin.

XII. poletne kulturne prireditve so se začele že zadnjo sredo z nastopom folklorne ansambla iz Tunisa. Spored III. baletnega bienala je naslednji:

30. junija otvoritev bienala in uprizoritev baleta »NINA« Danila Švare v izvedbi baletnega ansambla ljubljanske Opere; 1. julija »BALETNE VIZIJE« na poezijo F. G. Lorca, izvaja komorna skupina solistov iz Beograda; 2. julija baletni večer — Čajkovski: »LABODJE JEZERO« (2. dejanje), Thiriet:

V OKVIRU KOROŠKEGA VELESEJMA: 15 let sejamskega sporazuma med Avstrijo in Jugoslavijo

Leta 1950 je bil v okviru koroškega velesejma prvič sklenjen med Avstrijo in Jugoslavijo sejamski sporazum, ki je takrat znašal skromno globalno vsoto 100.000 šilingov. Od takrat so se ti sporazumi stalno širili in so v zadnjih 15 letih dosegli blagovno izmenjavo v vrednosti 212 milijonov šilingov.

Za letošnji 13. Avstrijski lesni sejem in koroški sejem v Celovcu je bil med obema državama sklenjen nov sporazum, katerega globalna vsota znaša 32 milijonov šilingov. V okviru tega sporazuma bo Avstrija uvažala iz Jugoslavije predvsem proizvode lesne industrije, pohištvo in weekend-hiše, papir in papirne proizvode, stroje in električne aparate, kovinske izdelke, kemikalije, sadje in zelenjavo, vino, marmorne plošče, Radensko in Rogoško mineralno vodo ter klobase in mesne specialitete. Izvažala pa bo v prvi vrsti papir, razne stroje, aparate in nadomestne dele, dele za avtomobile, motorna kolesa in kolesa, kovinske izdelke, medicinske aparate in dele, kemikalije iz umetnih mas, eterična olja, galanterijsko blago, pivo in plemenito živino.

»KRALJICA OTOKOV«, Kelemen: »ČLOVEK PRED OGLEDALOM«, izvaja balet Narodnega pozorišta Beograd; 3. julija »GLASBA, DOŽIVITJE, GIB«, izvaja komorni ansambel svobodnega plesa Zagreb in Zavod za glasbeno in baletno vzgojo Ljubljana; 6. julija J. Strauss: »NA MODRI DONAVI«, balet Narodnega pozorišta Sarajevo; 8. julija »HET NATIONALE BALLET — AMSTERDAM«, Hindemith: Štirje temperamenta, Čajkovski: Pas de deux iz baleta »Hrestač«, Badings: Džungla, Bizet: Simfonija v C-duru; 13. julija »HET NATIONALE BALLET — AMSTERDAM«, Lalo: Suite v belem, Gillis: Simfonija za zabavo, Hovhanness: Shirah, J. Strauss: Ples kadetov; 2. in 3. julija JUGOSLOVANSKI BALETNI SIMPOZIJ z referati Pina Mlakarja, Ines Ivanišević in Branke Rakič.

Ostali spored poletnih iger pa predvideva naslednje uprizoritve:

17. julija ATTILA JOZSEF, folklorni ansambel iz Budimpešte; 18. julija SEBASTIAN KVARTET, komorni koncert ansambla iz Luxemburga; 20. julija KONCERT V POČASTITEV DNEVA VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA, izvaja zbor, orkester in solisti Doma JLA Beograd, solistka Regina Smendzianka iz Varšave; 23. julija MONSTRE KONCERT pihalnih orkestrov Ljudske milice iz Zagreba in Ljubljane ter Jugoslovanske ljudske armade iz Ljubljane; 29. julija gostovanje DRŽAVNEGA FOLKLORNEGA ANSAMBLA LUŽIŠKIH SRBOV iz Vzhodne Nemčije; 4. avgusta nastop folklorne ansambla KOLO iz Beograda; 5. avgusta EVROPSKA GLASBA RENESANSE, izvaja ansambel Akademije Mozarteum iz Salzburga; 10. avgusta večer opernih in baletnih solistov KIEV — LENINGRAD iz Sovjetske zveze; 12. avgusta uprizoritev Bizetove opere CARMEN, ansambel Narodnega kazališta Rijeka; 14. avgusta MAGNIFICO — Skopje, kvartet meksikanskih pesmi; 17. avgusta S. Fain: LJUBLJENKA DIVJEGA ZAHODA, musical, ansambel »Komedijska« iz Zagreba; 19. avgusta BRECLAVAN, češki folklorni ansambel; 26. avgusta nastop folklorne ansambla LADO iz Zagreba; 27. avgusta Shakespeare-Javoršek: IZ TAKE SMO SNOVI KOT SANJE, izvaja Slovensko gledališče iz Trsta; 13. in 14. septembra uprizoritev Blacherjeve opere ROMEO IN JULIJA, izvaja komorni ansambel ljubljanske Opere.

Posamezne predstave bodo v letnem gledališču oziroma v predverju Križank, v opernem gledališču in v magistratnem Atriju. Začetek vedno ob 20.30 uri. Za aboniran obisk osmih različnih baletnih predstav velja 10-odstotni popust in za aboniran obisk petih baletnih predstav 5-odstotni popust, medtem ko se pri najavljenih skupinskih obiskih (nad 20 oseb) zniža vstopnina za 10 odstotkov.

Državni proračun za leto 1965

naj bi znašal 61 milijard dohodkov in 63 milijard izdatkov

Novi finančni minister je, kakor izgleda, odločen tudi v proračunski politiki hoditi nova pota. Navadno je okvir državnega proračuna ostal tajnost vse do zaključnih pogajanj med posameznimi ministrstvi, tokrat pa je minister dr. Schmitz že precej zgodaj povedal, kako si zamišlja ureditev državnih financ za prihodnje leto.

Državni proračun za leto 1965 naj bi po mnenju ministra znašal 61 milijard šilingov dohodkov ter 63 milijard šilingov izdatkov, torej bi primanjkljaj dosegel kaki dve milijardi. Svojo napoved utemeljuje minister s

tem, da je treba trenutno računati s porastom državnih dohodkov za najmanj 7 odstotkov na leto. Ker so za tekoče proračunsko leto predvideni dohodki kakih 57 milijard šilingov, bi torej ob upoštevanju 7-odstotnega porasta dosegli prihodnje leto vsoto 61 milijard. Glede izdatkov pa je minister mnenja, da le-ti ne smejo bistveno presežati dohodkov, ker le tako je mogoče ohraniti kupno moč šilinga.

Ob takih napovedih je pričakovati, da bodo pogajanja precej ostra.

POŠIROKEM SVETU

ZENEVA. — Namesnik poljskega zunanjega ministra Naszkowski je na razorožilni konferenci v Ženevi poudaril, da se zahodnonemška vlada z vsemi močmi trudi, da bi zaostila »hladno vojno« in spravila zahodne zaveznike v nov spor s socialističnimi deželami. Zastopnik Poljske se je znova zavzel za brezatomsko cono v srednji Evropi ter naglasil, da bi krivda za neuspeh razorožilne konference v prvi vrsti padla na Zahodno Nemčijo, katera hoče preprečiti zmanjšanje mednarodne napetosti.

BERLIN. — V zadnjem času je vedno manj slišati o begu vzhodnonemških državljanzov v Zahodno Nemčijo, zato pa se množijo primeri, ko zahodnonemški državljani iščejo zatočišče v Vzhodni Nemčiji. Samo v enem tednu je 189 oseb iz Zahodne Nemčije in zahodnega Berlina zaprosilo za sprejem v Vzhodni Nemčiji.

RIO DE JANEIRO. — V Čilu bodo 4. septembra predsedniške volitve, za katere je vpisanih 3.200.000 volivcev, medtem ko je pri zadnjih volitvah glasovalo le 1.200.000 volilnih upravičencev. Vodja čilskih socialistov in kandidat čilske fronte narodne akcije senator Salvador Allende je izjavil, da bo v primeru, če bo izvoljen, podpiral težnje za uvedbo socialističnega sistema v deželi. Po njegovem mnenju 4. septembra ne bo šlo samo za izvolitev novega predsednika, marveč za boj ljudstva za oblast.

BONN. — Pravosodni minister hessenske vlade Lauritzen se je zavzel za ponovno proučitev tako imenovane Hallsteinove doktrine do vseh tistih držav, ki so za časa uveljavitve te doktrine zastopale diplomatske in konzularne odnose z Vzhodno Nemčijo. Najpomembnejši cilj Zahodne Nemčije bi moral biti po njegovem mnenju dokaz dobre volje do miru in osnovnega načela: živi in dovoli tudi drugim, da živijo.

ZENEVA. — Prejšnji teden se je v Ženevi začelo 48. zasedanje mednarodne organizacije dela (ILO). Nad 100 predstavnikov iz 95 držav bo tri tedne razpravljalo v glavnem o politiki zaposlovanja v posameznih delih sveta. Kot posebni točki dnevnega reda sta na letošnjem zasedanju problemi zaposlenih žensk in problemi rudarjev. Predstavniki delavskih sindikatov so predložili konferenci 20 resolucij, v katerih zahtevajo natančnejšo določitev mnogih pravic, da bi se tako izboljšal položaj delavskega razreda v svetu.

NAIROBI. — Predsednik kenijske vlade Jomo Kenjatta je napovedal, da bodo spremenili regionalno ustavo in da bo Kenija razglašena za republiko, nato pa se bo priključila vzhodnoafriški federaciji.

MADRID. — Španske oblasti »na tekočem traku« prispevajo dokaze o demokratski ureditvi v državi. Ministrstvo za informacije je sporočilo, da so spet aretirali približno 100 ljudi, ki so obtoženi, da so bili člani španske KP. Aretacije so bile v Barceloni, Sevilji in drugih španskih mestih; med aretacijami je tudi nekaj tujecev.

BONN. — Zahodnonemški kancler Erhard je za določene kroge v Zahodni Nemčiji še premalo odločen zagovornik revanšistične politike. Tako imenovana zveza beguncev ga je ostro kritizirala zaradi njegove izjave v New Yorku, kjer je v zvezi s provokatorskim govorom ministra Seehofera na srečanju sudestskih beguncev izjavil, da je sam Hitler razveljavil Münchenski sporazum o češkoslovanskem vprašanju.

CANBERRA. — Avstralsko obrambno ministrstvo je sporočilo, da je vlada sklenila povečati oborožene sile zaradi nestabilnosti položaja v jugovzhodni Aziji. Ta ukrep se nanaša predvsem na povečanje števila rezervnih čet, na gradnjo novih pomorskih fregat in opremo za 100 lovskih letal, oboroženih z diriganimi raketami.

NEW YORK. — Približno 100.000 ljudi je podpisalo petico, poslano generalnemu sekretarju OZN U Tanu, v kateri zahtevajo osvoboditev južnoafriških borcev proti politiki apartheida. Petico, ki so jo podpisale ugledne osebnosti političnega, gospodarskega, družbenega in kulturnega življenja iz 38 držav, je poslal generalnemu sekretarju svetovne organizacije bivši nadškof v Capetownu Blanck.

BEograd. — Med nedavnim obiskom francoskega državnega ministra Louisa Jaxa v Jugoslaviji je bil med obema državama podpisan sporazum o kulturnem sodelovanju za dobo petih let. Na podlagi tega sporazuma bo ustanovljena mešana francosko-jugoslovanska komisija za kulturno sodelovanje, obe vladi pa bosta podprli izmenjavo v prosveti, književnosti, znanosti, umetnosti in kulturi. Obojestransko bodo podpirali delo kulturnih centrov v Beogradu oziroma v Parizu, zagotovili več štipendij za študente, znanstvenike, strokovnjake in umetnike ter razširili sodelovanje radia, televizije in proizvodnje filmov.

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson in predsednik japonske vlade Ikeda sta odprla novo direktno telefonsko zvezo med Ameriko in Japonsko. Prvi telefonski razgovor obeh državnikov po novi liniji je bilo slišati povsem jasno kljub razdalji 16.000 kilometrov.

BEJRUT. — Sirska vlada pripravlja načrt za decentralizacijo državne administracije in ustanovitev narodnih svetov, ki bi se ukvarjali z lokalnimi zadevami. Ti svetovi bodo v nekaterih primerih delovali neodvisno od centralne vlade.

TRST. — Zadnjo nedeljo je bil v navzočnosti italijanskega ministra za kmetijstvo odprti XVI. mednarodni vzorčni sejem v Trstu, na katerem sodeluje nad 1000 razstavljavcev, od katerih jih je polovica iz drugih držav. Neprekinjeno od njegove ustanovitve sodelujeta na tržiskem sejmu Avstrija in Jugoslavija, letos pa sta prvič uradno zastopani tudi Poljska in Zahodna Nemčija.

PARIZ. — Sovjetski veleposlanik v Parizu Vinogradov je izročil francoskemu predsedniku de Gaulleu povelje predsednika sovjetske vlade Hruščova, naj konec tega ali v začetku prihodnjega leta obišče Sovjetsko zvezo.

BEograd. — Konec prejšnjega tedna je bivala v Beogradu delegacija avstrijske KP, ki je imela razgovore s predstavniki Zveze komunistov Jugoslavije. V delegaciji je bil tudi koroški deželni poslanec Hans Kalt.

Tudi lepo vedenje

spada med dolžnosti kulturnega človeka

Marsikdo misli, kaj brigajo mene predpisi lepega vedenja; obnašam se pač tako, kakor znam in vem in kakor je meni prav. Res, dokler smo sami, v ožjem domačem okolju, tako dolgo nam olika ne postavlja preveč strogih zapovedi. Čim pa se znajdemo v družbi in izven doma, ko nismo več sami, marveč v stiku s soljudmi, potem se moramo tudi obnašati tako, da nas ne bodo imeli — po pravici — za neolikane, nekulturne. Kajti olika je eden izmed zunanjih znakov naše duševnosti, je barometer naše srčne kulture. Če se imamo za »kulturnega« človeka, potem se moramo pač temu primerno obnašati.

O pravilnem obnašanju so bile napisane belebe knjige. Marsikateri »zapoved« lepega vedenja nam je seveda znana, kljub temu pa se pogosto znajdemo v položaju, ko ne vemo prav, kako in kaj. V tako negotovost nas prav lahko spravi tudi situacija, ko bi morali — ne z besedo, marveč z dejanjem — odgovoriti na vprašanje: Ali ima vedno prednost ženski spol? Gotovo ste bili že kdaj v zadregi in je marsikdo obsodil vaše obnašanje za nerodno, ko ste oklevali in niste vedeli, ali ima prednost vaša spremljevalka, ali pa ste vi tisti, ki morate brezpogojno naprej. Zato morda ne bo odveč, če ponovimo nekaj tozadevnih pravil olike, ki bi morala že mlademu preiti v meso in kri, da bi z uglasenim vedenjem in nastopom bil kavalir od prvih srečanj pa tja do poznih dni, ko je tudi sivolasi ženi prijetno, če ji mož pozorno ponudi roko, ko izstopa z vlaka ali avtobusa.

Moški gre naprej povsod tam, kjer je večja gneča in je treba z vljudnim »prosim« delati prosto pot za ženo.

V lokal ali restavracijo vstopi sicer prva žena, vendar samo čez prag, potem pa prevzame vodstvo takoj moški. Poišče prostor, mizo, žena mu sledi. Če jima pride naproti uslužbenec lokala in jima pomaga poiskati sedeže, se vloga obrne in moški pusti žensko naprej, da gre za uslužbencem.

Kako je v kinu, gledališču in na koncertu? Tudi tu se mora potruditi moški in najti vrsto, kjer so njuni sedeži. Če sta pozna in je vrsta že zasedena, se z vljudnim nagovorom prebija do zaželenega mesta. Spremljevalka mu tiho sledi, oba pa sta z obrazom obrnjena proti ljudem.

Tudi na vlaku ali avtobusu imajo prednost moški. Če se peljemo krajšo razdaljo, ni tako važno, ali dobimo prostor ali ne. Pri izstopanju gre vedno iz vozila prvi moški, da lahko poda roko ženski.

Kdaj mora ženska hoditi na levi strani moškega? Edina izjema je prometna cesta, kjer mora moški pustiti ženo na notranji, bolj varno stran, sam pa hoditi ob zunanji.

To bi bilo le nekaj primerov. Saj so vam bila pravila znana in ste se že doslej po njih ravnali. Če ne, potem si jih pa zapomnite, da vas vaši soljudje ne bodo morali imeti za »divjaka« — kljub vaši siceršnji kulturnosti!

Spominska svečanost na Ljubelju

Prihodno sredo, 1. julija, bo uradna otvoritev Ljubeljskega predora, kateri je bil sicer odprt že lanskega novembra, vendar so ga morali letos začasno spet zapreti, ker dela na avstrijski strani še niso bila dokončana. To priložnost so na jugoslovanski strani izkoristili za gradnjo novega carinskega poslopja ter za izgradnjo zadnjega dela ceste pri Tržiču. V teh dneh bodo dela dokončana, tako da bodo predor lahko tudi uradno izročili svojemu namenu.

Ob lanskoletni začetni otvoritvi je bilo slišati, da bo predor izročen svojemu namenu v okviru velike mednarodne slavnosti, katere naj bi se udeležila tudi avstrijski prezident dr. Schärff in predsednik SFR Jugoslavije maršal Tito. Od takrat je minilo pol leta in v teh mesecih so se bistveno spremenili tudi prvotni načrti: o skupni avstrijsko-jugoslovanski slavnosti danes ni več govora in slišati je celo, da na avstrijski strani sploh ne mislijo na kakšno slovesno otvoritev, pa tudi okoli načrto-

vane gradnje spomenika na avstrijski strani predora je postalo precej tiho.

Kakor znano, so predor začeli graditi interniranci iz nacističnega taborišča Mauthausen, za katere so ob Ljubelju uredili posebno podružnico (o zgodovini gradnje smo v našem listu že obširno poročali — op. ured.). Da bi se ob otvoritvi predora dostojno oddaljili vsem umrlim internirancem in onim preživelim, ki so »v najtežjih časih pod udarci bičev in puškinih kopit vrtali živo skalo«, bo na jugoslovanski strani predora na prostoru, kjer je stalo taborišče, v torek, dne 30. junija, ob 10. uri dopolne spominska svečanost. Udeležile se je bodo tudi delegacije odporiških gibanj in žtev fašizma iz Sovjetske zveze, Češkoslovaške, Poljske, Francije, Italije, Belgije, in Luksemburga, predvsem pa bodo močno zastopani bivši interniranci koncentracijskega taborišča Mauthausen. Ob tej priložnosti bodo ob vhodu v predor odkrili spominsko ploščo, ki bo — kakor že spomenik, ki stoji na kraju bivšega taborišča — spominjala na graditelje Ljubeljskega predora.

Slavnostne igre „Bele noči“ v Leningradu

Zadnje nedeljo so v Leningradu začele slavnostne igre pod naslovom „Bele noči“, ki bodo trajale do 29. junija. Spored obsega celo vrsto gledaliških in koncertnih prireditvev, katere izvajajo znani sovjetski umetniki v posameznih kulturnih domovih mesta.

Zelo važno mesto med prireditvami zavzemajo baletne in operne predstave. Na sporedu so med drugim baletni komadi Don Kihot, Trnjulčica, Raimonda, Labodje jezero, Spartak, Pepelka, Romeo in Julia ter Bolero, med opernimi uprizoritvami je treba posebej omeniti Borisa Godunova in Kneza Igorja, dočim so v koncertnem delu zastopani Richard Strauf, Šostakovič, Beethoven in Čajkovski. Program dramskih komadov pa sega od Puškina in Dostojevskega mimo Čehova in Gorkega do Šolohova in Brechta.

Leningrad velja kot mesto umetnosti, kul-

ture in glasbe. V Leningradu so prvič bile izvajane simfonije in opere znanih ruskih komponistov Glinke, Čajkovskega, Musorgskega; v Leningradu je začela svojo kariero svetovno znana sovjetska plesalka Ana Pavlova in lani je bil mladi Jurij Solovjov iz Leningrada proglašen za najboljšega baletnega plesalca sveta. Leningrad pa ima tudi svojo Ermitago, zakladnico svetovne umetnosti z deli Raffaela, Rembrandta, Rubensa, Tiziana in mnogih drugih velikih predstavnikov umetnosti. Ta galerija, v katere 340 dvorah je zbranih nad dva milijona slik, skulptur in risb slavnih umetnikov, obhaja letos svojo 200-letnico.

Leningrad pa slovi tudi po svojih „belih nočeh“ (zato tudi naslov festivala) posebno ob koncu junija, ko se sonce skriva za obzorje le za kratek čas in čez nekaj ur svetlobo svojo svetlobo po mestu na Nevi s 600 mostovi.

KULTURNI DROBTINE

V Ljubljani je prejšnji teden umrl znani slovenski gledališki igralec Lojze Polokar, star 62 let, od katerih jih je 45 posvetil neutrudnemu delu za gledališko umetnost. Z njim je za vedno zapustil odrske deske eden izmed glavnih predstavnikov starejše generacije velikih slovenskih igralcev, umetnik, ki je v desetletjih svojega umetniškega delovanja izoblikoval dolgo vrsto nepozabnih likov tako na odru kakor tudi v filmu.

84 let star je na Dunaju umrl mednarodno znani in priljubljeni gledališki in filmski igralec Hans Moser, ki bo mnogim milijonom občudovalcev njegove umetnosti ostal v nepozabnem spominu. Njegova smrt pomeni veliko izgubo za gledališče in film, kjer je bil neprekosljiv komik; nepozaben pa bo ostal zlasti kot interpret pristnih dunajskih pesmi. Za svoje življenjsko delo je bil deležen številnih priznanj in visokih odlikovanj.

V Zagrebu so pred nedavnim podelili letošnje Nazorjeve nagrade, ki jih je prejelo pet znanih predstavnikov kulturnega življenja: operni pevec Josip Krizaj, slikar Marin Tartaj, filmski delavec Branko Bauer, dramski igralec Emil Kutijar in pevec Vladimir Rudžjak.

Jutri se bo v Oslu končal 32. mednarodni kongres PEN kluba, ki se je začel prejšnjo nedeljo. Tema tega kongresa, prvega po drugi svetovni vojni, je bila: književnik in problemi semantike.

Letošnje IX. splitske poletne igre bodo trajale od 13. julija do 12. avgusta. Program bo obsegal deset opernih, eno baletno, štiri dramske in eno koncertno uprizoritev. Operni spored obsega poleg drugih del tudi Cherubinjevo „Medejo“, Verdijevo „Aida“, „Traviato“, „Rigoletto“, in „Nabucca“, Bellinijevo „Norma“ in Gofvečvega „Era z onega sveta“. Poleg domačih solistov bodo nastopili tudi znani tuji pevci.

Ameriški fizik George Hill Reninger, ki že sedem mesecev biva v Sovjetski zvezi, je izrazil upanje, da se bo sodelovanje med ameriški in sovjetskimi fiziki v prihodnjih letih še precej razširilo, kar bi pospešilo proces raziskav na področju fizike. Reninger je ugovoril, da so pogoji znanstvenega dela v Sovjetski zvezi odlični, zlasti pa je navdušen nad opremo sovjetskih fizikalnih laboratorijev.

Poletne igre

v Brežah

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, sta na sporedu letošnjih poletnih iger v Brežah spel dva komada, in sicer Schillerjev „Don Carlos“ ter Shakespearov „Beneški trgovec“. Posamezne predstave so določene za naslednje dneve:

„DON CARLOS“

27. junija (premiera), 1., 2., 8., 10., 16., 17., 23., 24., 30. in 31. julija ter 5., 7., 8., 13., 15., 20. in 22. avgusta.

„BENEŠKI TRGOVEC“

4., 5., 9., 11., 15., 18., 22., 25. in 29. julija ter 1., 2., 6., 9., 12., 14., 16., 19., 21., 26., 27., 28. in 29. avgusta (zaključna predstava).

Ob vsaki sobotni predstavi vozi iz Celovca (Kardinalski trg) ob 18. uri poseben avtobus v Breže, ki se vrača po prireditvi spet v Celovec.

Vstopnice po 10, 15, 20, 30, 40 in 50 šilingov se dobijo pri večerni blagajni, v predprodaji pa tudi pri potovalnih uradih v Celovcu.

Slovenski film

na mednarodnem festivalu v Benetkah

Od 27. avgusta do 10. septembra bo v Benetkah tradicionalni mednarodni festival Igranega filma, na katerem bodo številne države iz vseh delov sveta zastopane s svojimi najboljšimi proizvodi filmske industrije.

Priznanje za slovenski film pomeni odločitev, da bo Jugoslavijo zastopal na tej mednarodni prireditvi slovenski film „Samorastniki“, ki ga je po istoimenski noveli Prežihovega Voranca režiral znani slovenski filmski režiser Igor Pletnar. Film „Samorastniki“ je bil že na lanskoletnem festivalu jugoslovanskega filma v Pulju nagrajen s „Srebrno areno“, medtem ko je režiser Pletnar takrat prejel najvišjo nagrado — „Zlato areno“.

V začetku avgusta pa bo prav tako v Benetkah tradicionalni mednarodni festival otroških filmov. Lani je na tem festivalu prejel nagrado „Zlati lev“ jugoslovanski film „Nevarna pot“, letos pa se bo Jugoslavija udeležila festivala s filmom „Srečno, Kekec“.

Pomen in vloga bivše SS

v današnji zahodnonemški stvarnosti

(5. nadaljevanje)

KAKO NAJ OCENIMO VLOGO SS?

Povsem jasno se zdi, da je SS zdaj v Zahodni Nemčiji mogoča »presure group« (dobesedno: skupina za pritisk). S tem izrazom označujejo v Ameriki skupine, ki skušajo s pomočjo javnega mnjenja, izdatnih finančnih sredstev, z nagovarjanjem, s podkupovanjem z grožnjami vplivati na zakonodajo. HIAG ima dovolj dobro notranjo disciplino, da lahko večkratno pomnoži svojo moč in ve-ljavo, čeprav šteje le 27.000 članov, takó da je povsem upravičen dvom, ali je na primer Socialnodemokratska stranka s skoraj 700.000 člani močnejši faktor v političnem življenju Zahodne Nemčije.

Prav tako se zdi jasno, da ima SS določeno prihodnost. Če srečate v Bonnu mlade generalštabne oficirje in nanese pogovor na njihove hudo obremenjene predstojnike, kot so Speidel, Heusinger, Foertsch, Ruge, Rogge, Pemsel ali Kammhuber, pomembneje in poreko: Nikar se ne razburjajte! Seveda so vsi stari generali silno obremenjeni, zato je razumljivo, da so tu in tam težave, kadar potujejo ti generali v prijateljske države NATO, kjer so nekoč

gospodovali kot okupacijski oficirji, toda malone vsem tem možem je zdaj že 65 let in bodo čez dve ali tri leta tako ali tako upokojeni. Vse skupaj je le še problem generacij, čez pet let bodo v vodstvu »Nemške zvezne brambe« neobremenjeni, demokracijski oficirji.

Kdor tako govori, pozablja, da združuje HIAG v svojih vrstah 45 do 55 let stare moške — SS je bila glede starostne sestave zelo mlada organizacija — ki imajo skoraj vsi krepko vojaško vzgojo in seveda vidijo svojo vlogo in pomen v preživljanju izpraznjenih generalskih in drugih oficirskih položajev. V resnici torej čez štiri ali čez pet let ne bodo v zahodnonemškem generalnem štabu »demokracijski oficirji«, temveč bodo mnogostransko obremenjene poklicne oficirje, ki so delno že pod cesarjem začeli vojaško kariero, zamenjali razmeroma mladi esesovski oficirji. Potemtakem torej ni mogoče govoriti o napredku.

Mnogo bolj nevarno pa je: Zahodnonemško prebivalstvo ne vidi te nevarnosti, preprosto zato ne, ker ni obveščeno o vlogi SS. V Zahodni Nemčiji na splošno celo prevladuje vtis, da gre zdaj esesovskim

zločincem »za kožo«, ker ljudje v lepem časovnem zaporedju berejo v listih o novih procesih proti vojnim zločincem. Čeprav so sodbe na takih procesih zelo blage, v kratkem po vsem videzu niti tega ne bo več. Zahodnonemški Bundestag je že dobil zakonski osnutek, izdelan pri HIAG. Takole se glasi spremeno pismo:

»Pozivamo frakcije v nemškem Bundestagu, naj sprejmejo kazenski zakon, po katerem z vojno pogodbo na kazniva dejanja, ki niso bila storjena v okviru vojaških operacij, s takojšnjo veljavnostjo ne bodo več preiskovana, če uvedene postopke pa je treba takoj ustaviti, medtem ko sodbe, izrečene na tej podlagi, ne bodo več izvršene.«

Jasno je, kam meri ta predlog zakona: človeške zveri, ki so — kakor zakon indirektno priznava — zagrešile »kazniva dejanja«, naj bi ušle kazni, ker koncentracijsko taborišče ne sodi »v okvir vojaških operacij«. Tisti, ki so jih že obsodili, naj bi bili izpuščeni. Če se bodo pošteni zahodnonemški državljani spomnili ob tej ali oni priložnosti, da so brali v listih, da je bil ta ali oni esesovski zločinec obsojen na dolgo zaporno kazen, jim bo morda prav tisti vojni zločinec dopovedoval v listih ali po televiziji, kako dosežeš, da z mirno vestjo lepo dalje živiš v takšni državi, kakršna je njihova! H. P. R.

Konec

Je fašistična epoha za nemški narod res „za zmeraj pri kraju“?

Kdor se je le malo zamislil ob podatkih, ki smo jih v zadnjih številkah našega lista objavili pod naslovom »Pomen in vloga bivše SS v današnji zahodnonemški stvarnosti«, bo le težko verjel, da je nemški narod ozdravljen nacistične miselnosti, da je Zahodna Nemčija prebolela nacistično preteklost. In vendar je zahodnonemški notranji minister Höcherl pred nedavnim trdil, da je »fašistična epoha za nemški narod za zmeraj pri kraju«.

V članku, ki ga je objavil v vladnem biltenu, je minister Höcherl trdil, da se je število članov »desničarskih ekstremističnih skupin«, kot je imenoval nacistične, zmanjšalo v Zahodni Nemčiji od konca leta 1962 do konca leta 1963 za 3600, tako da jih je zdaj le še 24.000. Hkrati pa je minister povedal, da izdajajo desničarske skupine v Zahodni Nemčiji več kot 50 publikacij, ki so leta 1963 dosegle naklado 232.000 izvodov. Poleg tega je bilo istega leta v Zahodni Nemčiji razširjenih še nadaljnjih 60 fašističnih publikacij iz 16 tujih držav ter veliko število letakov.

Minister Höcherl je nadalje povedal, da se je v Zahodni Nemčiji zmanjšalo tudi število protižidovskih izpadov. Za leto 1963 jih je minister navedel 115, od katerih pa jih je bilo po njegovem mnenju izvedenih zaradi »političnega prepričanja« samo 20 odstotkov, nadaljnjih 31 odstotkov jih pripisuje »političnemu afektu«, 29 odstotkov se jih je zgodilo »zaradi norosti«, ostali izpadi pa odpadejo na otroke in duševno bolne osebe.

Po vsem tem je torej Zahodna Nemčija na najboljši poti, da dokončno obračuna z neslavno preteklostjo. Toda na žalost samo v očeh omenjenega ministra in njemu podobnih predstavnikov Zahodne Nemčije, kajti za demokratično javnost vprašanje ne more biti rešeno, dokler bodo na vplivnih položajih sedeli vodilni SS-ovci in vojni zločinci. Tega mnenja so tudi mnogi ljudje v Zahodni Nemčiji, kakor kaže na primer pred nedavnim sklenjena resolucija mladih socialistov iz Nürnberga, v kateri od bonske vlade z vso odločnostjo zahtevajo, da se mora končno odločiti za potrebne konsekvence in odstraniti iz državne službe vse bivše nacistične.

Letošnje letovanje otrok na Jadranu

Letošnje počitniško letovanje slovensko govorečih otrok iz Koroške je določeno v 2 skupinah. Prva skupina bo na letovanju v času od 19. julija do 8. avgusta, druga skupina pa v času od 8. do 28. avgusta. Otroci bodo letovali v Savudriji.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismo prošnje, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že kdaj bil na letovanju in kolikokrat. To prošnjo naj skupno s priloženim lanskim šolskim spričevalom, zdravniškim spričevalom, iz katerega mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo, priporočilo krajevne prosvetne ali združne organizacije, osebno izkaznico otroka s sliko in režijskim prispevkom v znesku 250 šilingov oddajo do najkasneje 6. julija 1964 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, Celovec - Klagenfurt.

Posebej opozarjamo, da posameznih dokumentov ne prevzamemo in da velja za prijavljenega le otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi navedeni dokumenti.

Za osebno izkaznico otroka velja le izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list. Za otroke z osebnimi izkaznicami je potrebna tudi izjava (v nemščini) očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju; otroci, ki so bili že tri ali večkrat na letovanju, bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno prosto mesto. V prošnji starši lahko navedejo željo, s katero skupino bi radi poslali otroka na letovanje. Po možnosti bo ta želja upoštevana. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku dobili tozadevno pisмено obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

Mizarski vajenci so pokazali svojo spretnost

V vseh okrajih dežele so v zadnjih tednih izvedli tekme o spretnosti mizarskih vajencev iz stroke rokodelstva, ki se, kakor vse kaže, še dolgo ne bo preživelo, temveč mu cveti še vedno lepa in donosna bodočnost. Tekmovanje za deželno prvenstvo je bilo prejšnjo soboto v Velikovcu s sodelovanjem zavoda za gospodarsko pospeševanje ter okrajnega urada trgovinske zbornice v Velikovcu. Na tekmovanju so smeli nastopiti zmagovalci pri okrajnih tekmah o spretnosti mizarskih vajencev. Organizacijo je izvedel okrajni zavod za gospodarsko pospeševanje. Med častnimi gosti sta bila navzoča velikovski župan Hosp in predsednik sekcije koroške zbornice za obrtno gospodarstvo komercialni svetnik ing. Dullnig. Na tekmovanju je sodelovalo 24 vajencev iz vseh koroških okrajev iz treh učnih letnikov. Zmagovalci bodo našo deželo zastopali na tekmovanju za državno prvenstvo o mizarski spretnosti v Pöchlarnu na Nižjem Avstrijskem.

Na Koroškem je okoli 700 mizarskih obratov, v katerih je trenutno 743 mizarskih vajencev. Iz leta v leto se mizarski vajenci vedno bolj zanimajo in udeležujejo tekem o spretnosti, kjer pokažejo upoštevanja vredno zmogljivost. Pri zveznem tekmovanju lani o spretnosti mizarskih vajencev so koroški tekmovalci dosegli dvojce prvih mest in eno drugo mesto.

Za ohranitev idiličnega jezera v občini Hodiše

V občini Vetrinj potrebujejo zdravo pitno vodo ter je to vprašanje za občino, kjer število prebivalstva stalno narašča, zelo pereče in zahteva čimprejšnjo rešitev. S tem vprašanjem se občina tudi resno ukvarja ter so v načrt za vodno napeljavo vključili dobavo vode iz vrelcev, ki napajajo Ravševo jezero pri Hodišah. Namera odtegnitve vode temu jezeru je vzbudila pri Hodišanih vznemirljivo zaskrbljenost za ohranitev jezera.

Idilično Ravševo jezero pri Hodišah je že nekaj časa last občine. V zadnjih letih je postalo zelo privlačna tujskoprometna točka, kjer se turisti v blagodejni tihoti zelo radi zadržujejo in vsako leto spet prihajajo. Ob jezeru so občina in zasebniki investirali velike vsote ter je gostom na razpolago vrsta sodobno opremljenih prenočišč z okoli 700 posteljami. Kakor znano, je tujski promet za hodiško drugače gospodarsko šibko občino bistvenega pomena. Hodišani so prepričani, da bi odpeljavo le delne množine vode iz vrelcev, ki napajajo jezero, pomenila smrt za jezero, katero bi zamočvirilo in zgubilo svojo privlačnost.

Zaradi tega so imeli občinski odbori obeh občin v Hodišah in Vetrinju prejšnji petek svoje izredne seje. Hodišani so na svoji seji pod predsedstvom župana Strausa sklenili resolucijo, v kateri soglasno protestirajo proti izkoriščanju vrelcev, predvsem takimenovanega Müllnerjevega vrelca, za vodovodno napeljavo v Vetrinju. Vetrinjski občinski odbor pod predsedstvom

župana Hahna pa je vztrajal pri svojem prvotnem načrtu. Občinsko zastopstvo v Hodišah se odločno brani proti rušitvi najvažnejše točke za tujski promet v svoji občini in prirodne zaščite ter apelira na deželno vlado, da prepreči uničenje nenadomestljivih vrednot gospodarskega in prirodnega značaja. Odbor je mnenja, da je vetrinjska občina v stanju, in sicer tudi po ugotovitvi ekspertov, poskrbeti za potrebno vodo z zgraditvijo globokih vodnjakov in iz vrelcev, katerih vključitev je mogoča brez katastrofalnih posledic.

Tudi občinski odbor v Vetrinju je sklenil soglasno prošnjo na pristojne oblasti za podporo pri hitri rešitvi življenjsko važnega vodnega vprašanja v občini, ki šteje okoli 3000 prebivalcev ter jo prav tako obiskujejo letoviščarji.

V tem vprašanju se občini tudi nista zedinili pri vodnopравни razpravi v torek, kjer ni prišlo do pričakovanega zblizanja med stališči obeh občin. Diskusija je bila burna in razvnela. Vodja razprave dr. Schabus je mogel le z največjo strogostjo obdržati debato v običajnih mejah. Končna odločitev o tem perečem vodnem vprašanju bo padla šele po merjenju in poizkusih, ki jih bo izvedel limnolog univerzitetni profesor Findenegg, kar bo pa seve trajalo dalje časa. Vodja razprave je izjavil, da se bo vodnopravna oblast prizadevala ustreči interesom obeh občin, kar je tudi prav: Vetrinžani morajo imeti dobro vodo, Hodišani pa naj ohranijo svoje jezero.

Železna Kapla

Kakor slišimo, bo pri nas v kratkem le prišlo do gradnje novega poslopja za glavno šolo. Potrebno gradbeno zemljišče so kupili in sicer župnijski travnik v izmeri okoli 4000 kvadratnih metrov. Pri pogajanjih za

nakup gradbenega zemljišča ima posebne zasluge okrajni šolski nadzornik Mairitsch, ki mu je uspelo, da je škofijski ordinariat prepričal o nujnosti gradnje nove glavne šole in je tako končno prišlo tako daleč, da je ordinariat privolil prodaji župnijskega travnika. Pravijo, da bodo z gradnjo začeli že letos, ker so zagotovljena tudi potrebna denarna sredstva. Računajo, da bo novo šolsko poslopje dogotovljeno v treh letih in ga bodo mogli leta 1967 izročiti svojemu namenu.

Srečo v nesreči je imel trgovec Doleschal iz Železne Kaple, ko je doživel prejšnji teden prometno nesrečo na cesti proti Rebrci, ki bi lahko povzročila hude posledice. Med vožnjo z osebnim avtomobilom je na cesti treščil skupaj z motociklistom Dlopstom iz Ženeka. Avtomobil je izpodneslo čez štiri metre visok zaščitni zid ter se je prekatil v potok Belo. Vozilo je bilo popolnoma razbito, na veliko čudo pa sta ostala šofer in njegova spremljevalka nepoškodovana, ter sta se sama sprostila iz razdejanega avtomobila. Nepoškodovan je ostal tudi motociklist. Razen znatne škode na avtomobilu so bili vsi trije le hudo prestrašeni, vendar srečni, da se ni zgodilo kaj hujšega.

„Ples okoli zmaja“ je uspel

Celovski mestni očetje so postali iznajdljivi. Letošnje leto so pripravili v našem glavnem mestu kar dovolj zabave in veselja, kar jim je v precejšnji meri uspelo že na pustni forek z mogočnim karnevalom, ki mu je prisostvovalo ogromno ljudi. Toda tudi celovski zmaj po katerem Celovec pravzaprav slovi, je dal povod za veliko slavnost pod geslom „ples okoli zmaja“.

Zmaj je bil ob koncu prejšnjega tedna star baje 135.000 dni in ta jubilej se je moral praznovati. Celovski „veseli mestni sodniki“ so kot prireditelji slavnosti pripravili obširen in pester spored in povabili široko publiko na prireditev v Celovec. Veselo praznovanje je trajalo v soboto in nedeljo, od sobote na nedeljo domalega vso noč in v nedeljo zvečer do polnoči. Kakor so se množice ljudi lahko same prepričale in zagotavljajo, je prireditev dosegla uspeh, kot ga niso pričakovali. Okoli 40.000 ljudi se je udeležilo slavnosti in zabav v zvrhani meri. V povorki v zgodovinskih nošah je sodelovalo okoli 1700 ljudi, nad 20.000 ljudi so ugotavljali na Novem trgu, polne občinstva pa so bile tudi stranske ulice. Na mnogih krajih so igrale godbe in ljudje so se vrteli v veselem plesu ter nikakor niso štedili pri konsumaciji; pravijo, da je pivo teklo v potokih.

„Plesa okoli zmaja“ se je med množico Celovčanov in ljudi iz mnogih krajev dežele udeležilo tudi veliko tujih letoviščarjev, ki se mudijo na Koroškem, za katere je bila prireditev izredna zanimivost, posrečene atrakcije pa nevsakdanje doživetje in prijetna senzacija na letovanju.

Tropski les na avstrijskem lesnem sejmu v Celovcu

Tržaški paviljon na 13. avstrijskem lesnem sejmu v okviru koroškega velesejma bo v znamenju razstave tropskega lesa. Več debel tropskih drevov iz Afrike v skupni teži okoli 10 ton bo dokumentiralo, da tropski les iz leta v leto bolj uporabljajo v lesnopredelovalni industriji. Vedno večji je promet tropskega lesa preko tržaškega pristanišča. V zvezi s tem bo letos v tržaškem paviljonu prvič prikaz o najrazličnejši uporabi tropskega lesa za uvoznike tovrstnega lesa in za zastopnike lesnopredelovalne industrije ter za rokodelce. Na tej razstavi bo prikazanih nad 100 vzorcev tropskega lesa. V barvnem zvočnem filmu pa bodo predvajali način proizvodnje tropskega lesa v Afriki, transport po morju preko tržaškega pristanišča in nadaljnjo pot k predelovanju.

Delovni trg na Koroškem

Koncem maja je bilo pri koroških delovnih uradih zaznamovanih 2812 brezposelnih, med temi 847 moških in 1965 žensk. Meseca maja se je število brezposelnih znižalo za 2413 delojemalcev in sicer za 616 moških in 1797 žensk. Največ oseb — namreč 1174 — je dobilo zaposlitev v gostinskih in točilnih obratih. V primeri z istim časovnim razdobjem lani je bilo letos število brezposelnih za 23 oseb višje. Bolniško obvezno zavarovanih delojemalcev je bilo koncem maja 146.177, med temi 101.368 moških in 44.809 žensk.

Brnca

Prejšnji teden je v 86. letu starosti umrla Johana Ošovnik, spoštovana in priljubljena stara Šulnikova mati v Št. Jobu pri Brnci. Pokojna mati, rojena Tomažič, se je kot mlado dekle pridožila na Šulnikovo kmetijo iz goriške okolice. V tej družini je postala središče in srce vsega dogajanja. Bila je nad vse skrbna in marljiva gospodinja ter zgledna narodnozavedna mati svojim otrokom. Z možem, ki je umrl že pred tridesetimi leti, sta se v kmetijsko-gospodarskem prizadevanju izpopolnjevala v najlepši harmoniji. Skupno sta tudi posvečala največjo skrb svojemu naraščaju ter sta otroke vzorno vzgojila. Prav na odgovornem področju vzgoje je vpliv dobre matere, kot prve vzgojiteljice in učiteljice, najbolj uspešen ter neprecenljive vrednosti in pomena. To svojo plemenito življenjsko nalogo je pokojna mati Johana tudi vzorno izpolnila.

Po moževi smrti je kmetijo prevzel sin. Tudi mladi družini je bila stara mati dragocena pomoč z delom in zaradi bogatih življenjskih izkušenj. Tudi pri drugi generaciji Šulnikove rodbine je bila stara mati najboljša vzgojiteljica naraščaja k narodni zavednosti ter spoštovanju in ljubezni do slovenskega materinega jezika.

Pokojna mati Johana Ošovnik je bila priljubljena ter je uživala ugled pri vseh ljudeh v širni okolici. Številno žalnih gostov ji je na pogrebni svečanosti izkazalo zadnjo čast in ljubezen.

Ob bridki izgubi izrekamo žalujočim svojim Šulnikove stare matere naše srčno sožalje.

KRATKE VESTI

Zvezni perzident dr. Schärfl je s sklepom z dne 25. maja t. l. podelil ravnatelju zvezne realne šole in zvezne realne gimnazije v Celovcu, dvornemu svetniku dr. Manfredu Lorenzu, zlati častni znak za zasluge za republiko Avstrijo.

Ravnatelj časnika „Iniziativa Isontina“ Pasquale De Simone iz Gorice je bil prejšnji teden z nekaterimi svojimi novinarji v Celovcu, kjer jih je sprejel celovski župan Ausserwinkler. Namen tega obiska so bili razgovori o možnostih tesnejšega kontakta med mesti Gorica in Celovec v smislu združenja Evrope na osnovi človeških odnosov. Župan Ausserwinkler je pozdravil prizadevanje Goricanov v tej smeri in nato podal novinarjem kratek pregled zgodovine mesta in o vprašanjih Celovca. Za zaključek so se novinarji s krožno vožnjo po mestu nekoliko seznanili z novim Celovcem.

Meseca maja so celovškemu mestnemu zdravstvenemu uradu prijavili naslednje primere nalezljivih bolezni: 19-krat škrlatinko, 5-krat pljučno jetiko, 3-krat hepatitis epide-mica, 3-krat meningitis in po enkrat meningitis serosa in mumpsencephalitis. Razen tega so prijavili tudi 10 pasjih vgrizov.

Matični urad v Celovcu je meseca maja zaznamoval 265 rojstev in 104 smrtnih primere. Na mesto Celovec je odpadlo pri rojstvih 86, pri smrtnih primerih pa 57 oseb, kar pomeni rojstveni prebitek za 29 oseb. Porok je bilo sklenjenih meseca maja pred matičnim uradom v Celovcu 91.

Celovski magistrat je meseca maja podelil 11 novih obrtnih pravic, 13 pa jih je črtal. Poklicna požarna bramba v Celovcu je bila istega meseca 19-krat alarmirana ter cenijo, da je preprečila nad 1 milijon šilingov škode.

Prezident Italijanske republike je koroškega deželnega glavarja Ferdinanda Wedeniga odlikoval z velikim oficirskim križem za zasluge italijanske republike. Visoko odlikovanje je deželnemu glavarju v okviru majhne slavnosti izročil italijanski poslanik Enrico Martino na Dunaju. V svojem nagovoru je poslanik poudaril doprinos deželnega glavarja za zboljšanje odnosov, predvsem na kulturnem in gospodarskem področju, med Koroško in Videmsko pokrajino. Deželni glavar je izrazil prepričanje, da se pozitivni kulturni in gospodarski kontakti med Koroško in Videmsko pokrajino lahko ocenjujejo kot razširitev dobrososedskih odnosov med Italijo in Avstrijo.

KOLENDAR

Petek, 26. junij: Janez in Pavel
Sobota, 27. junij: Hema
Nedelja, 28. junij: Irenij
Ponedeljek, 29. junij: Peter in Pavel
Torek, 30. junij: Emilijan
Sreda, 1. julij: Teobald
Četrtek, 2. julij: O. M. D.

Ameriški biolog profesor dr. Moynihan dela v Smythovem inštitutu v New Yorku. Po petih letih raziskovanja v Panamskih džunglah, kjer je vodil »Canal Zone Biological Laboratory« na otoku Barro Colorado, se je vrnil v New York in poročal o svojih dognanjih. Prišel je do zaključka, da se opice med sabo pogovarjajo ne le z znaki in mimiko, marveč tudi z glasovi in da se pri tem poslužujejo široke skale zvokov.

»Jaz in moji sodelavci smo prepričani,« pravi znanstvenik, »da smo odkrili izvor človeške govorice. Pri raziskovanju opičjega govora smo ugotovili, da smo dospeli do tiste stopnje, v kateri je bil človek pri začetku svojega razvoja.«

Profesor je vključil magnetofonski trak. Posneta je skupina opic hirado. Zvočnik reproducira razne zvoke in šume, zvoke in glasove,

Opice med seboj

zanimiva dogajanja, ki kažejo
da poznajo tudi živali primitivno govorico

petje pric. Trušč se stopnjuje in postaja zaglušeno. Opica je svarila s krikom, nakar ga vse ostale ponavljajo.

Biolog tolmači: Opica je opozorila na neko nevarnost. Na drevo smo obesili nagačeno kačo; ko jo je prva opica opazila, je svojo skupino vrešče opozorila na nevarnost, vse ostale opice pa so svarilo ponavljale. Tako se je razvil zaglušen trušč. Drugo jutro smo reproducirali dan poprej posneto opozorilo prve opice, nagačene kače pa nismo pokazali. Uspeh je bil enak včerajšnjemu. Opice so mislile, da jih je ena med njimi posvarila.

Znanstvenik je mnenja, da so se na podoben način med sabo sporazumevali tudi naši predniki. Pračlovek je reagiral na zvoke, podobne glasovnim izrazom opic v panamski džungli. Iz teh naj bi se v tisočletjih razvila človeška govorica.

Na posebnem traku je posneta reakcija samice, ki so ji odvzeli mladiča. Sliši se jok in ihtenje. Naenkrat pa samica utihne in zavpije eno samo besedo od dveh zlogov. Morda kliče odvzetega mladiča po imenu? Profesor je prepričan, da se opice med sabo pogovarjajo, vendar ne vse v istem jeziku, saj tudi niso na enaki stopnji razvoja. Končno imajo tudi opice svojo prazgodovino. Iz enega enotnega jezika so zrasla narečja in novi jeziki, tako da se opice raznih vrst med sabo ne razumejo.

Prav v tem, da reagirajo posamezna plemena opic na enake pojave različno, vidi profesor dokaz, da glasovni izrazi antropoidov niso splošni, nekontrolirani signali, marveč jezik v polnem pomenu te besede, četudi še ni tako razvit kakor človeški.

Kdor je živel v džungli le kratek čas, je mogel opaziti, da živali svarijo druga drugo pred nevarnostjo. Ptič je zavreščal na preklah in takoj zbežijo ali se poskrijejo vse živali v bližini. Krik je bil splošni izraz, ne pa govor. Živali reagirajo nanj nagonsko, ne da bi razumele izgovorjene besede. Če opice opozarjajo na nevarnost, je to povsem druga zadeva. Profesor Moynihan je delal poskuse. Ko je reproduciral na magnetofon opičji alarmni krik, so bile opozorjene le opice določene vrste, opice drugih vrst pa so ostale mirne, ker jezika niso razumele.

V petih letih podrobnega dela je profesor

Svetovna žeja v dvajsetem stoletju

Vzporedno z razvojem industrije in civilizacije narašča skrb za pitno vodo

Vremenslovne statistike kažejo, da pade na zemeljsko površino vsak dan toliko dežja, snega, toče ali rose, da pride po 114 kubičnih metrov vode na vsakega prebivalca našega planeta (zdaj nas je nekaj nad tri milijarde). Kljub temu marsikje, zlasti poleti v vseh delih, pogosto primanjkuje vode. Svetovna poraba sladke vode nenehno narašča, vsako leto se poveča približno za pet odstotkov. Industrija je čedalje večja potrošnica vode, vendar ne gre samo zanjo: poraba vode narašča tudi z razvojem civilizacije. Ne velja več staro merilo, da se civilizacijska stopnja določene dežele zrcali v porabi mila na prebivalca. Zanesljivejša merilo je voda. Povprečni Parižan porabi okoli 500 litrov vode dnevno, vendar to nikakor ni rekord, če vzamete britanske številke (750 litrov) ter podatke o skandinavskih deželah in o ZDA, kjer gre mnogo pitne vode za pranje avtomobilov ipd.

Vendar je poraba vode za osebno higieno in za gospodinjstvo razmeroma majhna v primerjavi s potrebami moderne industrije, ki porabi mnogo vode, še znatno več pa jo onečedi s svojo odplako. Nekaj števil o porabi vode v proizvodnji (vse preračunano na kilogram ali liter določenega blaga): sladkor 20, žveplena kislina 20, predelava nafte 200, jeklo 250, umetna svila 800, volnena tkanina 2000, umetna guma 2400 litrov vode. V ZDA porabi industrija na dan približno 4.700 litrov vode na prebivalca.

Precej vode gre za namakanje: za kilogram krompirja je potrebnih 240, za kilogram žita 410 in detelje 500 litrov vode. Ameriško kmetijstvo porabi vsak dan 1200 litrov vode na

Moynihan ugotovil, da ima najosnovnejši opičji jezik šest do osem različnih zvokov in precej modulacij. Bolj razvita vrsta opic uporablja bolj razvit jezik. Jezik vrste hirado obsega 15 do 20 osnovnih zvokov, vsak zvok pa okrog 20 modulacij.

Znano je, da imajo tudi v človeškem jeziku eno- ali dvozlogovne besede različnih pomenov, kar zavisi od naglaske. Tako je tudi pri opičjih jezikih. To pa je tudi vsa podlaga opičjega sporazumevanja.

prebivalca, za namakanje hektara zemlje pa je potrebnih 1200 ton vode na leto.

Že nekaj desetletij ugotavljajo znanstveniki, da se zaradi zvišane povprečne temperature umikajo visokogorski ledeniki, kar pomeni, da je poleti čedalje manj ledeniške vode. Svoje prispeva tudi človek, ki z uničevanjem gozdov in z nevestnim izkoriščanjem rodovitne zemlje pospešuje erozijo, tako da zemlja ne more več obdržati prejete vlage in se krčijo rodovitne površine. Kadar govorimo o »okuževanju« vode, najprej pomislimo na radioaktivne odpadke, šele potem pa nam pride na misel, da lahko na primer že najmanjša usnjarna okuži veliko reko z odplako, ki ni radioaktivna, je pa precej strupena.

Težko bi bilo naštet, še težje pa opisati vse, kar so storili doslej, da bi umetno delali dež. Poskusi se ponavljajo že petnajst let, mnenja si nasprotujejo, nihče še ni dokončno dokazal, da je res mogoče umetno zagotoviti dež kot vir sladke vode.

Drugače je z arteškimi vodnjaki. Presenetljivo je, da so včasih bogate zaloge talne vode prav pod zelo sušnimi, puščavskimi področji po svetu. Brž ko privrtajo do takih rezervoarjev, brizgne voda na dan, potem pa zaradi notranjega pritiska teče brez črpalk, ki bi jo

podražile. V Sahari so doslej vrtali že na mnogih krajih, povsod so naleteli na velike zaloge sladke vode. Seveda je bilo včasih treba vrtati dva kilometra globoko. Potem je brizgala voda s takšno silo, da bi z njenim curkom zlahka pogasili požar v najvišjem delu Eiffelovega stolpa.

Hudo pomanjkanje sladke vode trpi Kalifornija. Nekatere cevi njenega vodovodnega omrežja segajo 350 kilometrov daleč v notranjost ameriške celine. Doktor G. Isaacs je pred leti zasnoval zanimiv predlog: Kaliforniji naj bi zagotovile sladko vodo ledene gore. Z razstrelivom bi na Arktiki trgali velikanse gmote od večnega ledu. Te ledene gore bi nekaj časa plule z morskimi tokovi proti jugu, potem pa bi jih z vlačilci usmerili h kalifornijskim obalam. Spotoma bi se sicer stajalo precej ledu, čeprav bi vidno površino ledene plošče pokrili s plastičnim izolatorjem, vendar bi priplavala do Kalifornije dobra polovica ledene gmote. Tam bi jo spravili v poseben bazen, kjer bi se počasi tajala, iz bazena pa bi potem tekla voda skozi prečiščevalce v vodovodno omrežje.

Ponekod, na primer v Izraelu in v ZDA, so poskusili pridobivati pitno vodo iz morske s pomočjo sončnih žarkov, vendar prihaja ta postopek v širšem obsegu vsaj za zdaj v poštev le na zelo toplih področjih.

Kratko in zanimivo

● Pri eksperimentih v ameriškem atomskem raziskovalnem centru v Brookhavnu v New Yorku so odkrili, da sežaj neznan delce atoma. Delce je električno nevtralen, ima kratko življenjsko dobo, je za eno tretjino težji od protona in ima oznako F nič. Njegova prisotnost so že dalj časa ugotavljali.

● Tovarna »Badische Anilin- und Soda-Fabrik A. G.« je izdelala novo, zelo trdo vrsto polistirola. Je zelo odporna proti udarcem in se ne spremeni pri nizkih temperaturah. Uporabljal jo bodo predvsem pri proizvodnji hladilnikov. Nova vrsta polistirola je zelo odporna tudi proti koroziji.

● Znanstveniki observatorija v Ottawi so pri ekspediciji na severu Kanade ugotovili, da potuje magnetni severni tečaj letno za okrog 8 km. Sedaj leži, kot so ugotovili, na jugozahodni konici Bathurst otokov v severni Kanadi, 75 stopinj severne širine in 98 stopinj zahodne dolžine.

● Izdelali so novo oblogo za tla iz umetne smole, ki je trdnjša od betona, ne potrebuje nega in je odporna skoraj proti vsem industrijskim kemikalijam. Stirdi se v 24 urah, se ne izpremeni ob visokih in posebno izredno nizkih temperaturah in je tudi neobčutljiva za vremenske spremembe. Ne škoduje ji celo najtežji cestni promet z jeklenimi kolesi in gosencičarji.

● Na japonskem so izdelali plinsko peč v obliki vžigalnika. Je cenejša kot plinski vžigalnik za cigarete in jo vžigamo kar v žep. Posebna primerna je za ogrevanje rok.

● Neka ameriška družba je izdelala elektronski toplogrednik za merjenje telesne vročine. Pacientu vžigajo vložek v usta in v treh sekundah izmerijo temperaturo do ene stopinje natančno. Napravo poganjajo baterije. Z enkratnim vžigom je moč opraviti 4500 merenj. Termometer meri brezhibno tako v tropičnih kakor tudi arktičnih predelih.

Ure včasih in danes

V starih časih ljudje niso potrebovali ur, ker časa niso merili tako, kot ga mi danes. Niso hoteli v žolo in na delo kot danes. Dan se je začel, ko je vzšlo sonce, in končal, ko se je žareča krogla skrila za horizont.

Ljudje so si najprej napravili sončne ure. Egipčani so jih imeli že pred 3000 leti. Okoli navpičnega stolpa so na zemlji napravili krog. Ko je posijalo sonce, so po sencih, ki jo je stolp metal na krog, merili dnevi čas. Kadar pa je bilo oblačno, so se ljudje posluževali vodnih ur — podolgovatih posod, ki so imele na dnu zareze; skozi nje je kapljala voda, a črte na posodi so pokazale, koliko časa je prešlo, odkar je ura začela »delati!«

Prvo uro s kolesjem so ljudje napravili pred osmimi stoletji. To je bila za tiste čase zelo točna ura, ker takrat še ni bilo potrebno merjenje minut. Tako uro so Londončani imeli na Westminsterskem stolpu že proti koncu trinajstega stoletja. Ponosno so gledali na vrh stolpa, ponosni, da imajo tako pripravo.

Na začetku osemnajstega stoletja pa se je na mah pojavil še minutni kazalec, a uro v današnjem smislu so iznašli mornarji. Če hoče mornar natančno vedeti, kje je njegova ladja, mora vedeti, koliko je ura. Seveda — povsod na zemlji ni vedno isti čas. Če potujemo za 15 stopinj proti vzhodu moramo pomakniti urna kazala za eno uro naprej, a če gremo 15 stopinj na zahod, potem za eno uro nazaj. Za to so Angleži — večni mornarji — razpisali nagrado za uro, ki bo kazala tudi sekunde. Nagrado je dobil John Harrison, ker je njegova ura na šest tednov zaostala le za štiri minute. Pozneje so nastale še bolj dovršene ure.

ci se je nasmihalo božanstvo z rilcem. To se mi je najbolj vrezalo v spomin.

Kasneje ko sem se vrnil domov, sem v knjižici o hindujskih bogovih prebral, da je to Ganeša, sin Šive. Njegova žena Parvati ga je rodila, ko je bil Šiva z doma. Ko se je vrnil, je sin na pragu stražil materin dom: tako mu je namreč mati zaukazala. Ker ni spustil prišleca skozi vrata, je prišlo med očelom in sinom do boja. Šiva je odsekal Ganeši glavo. Parvati mu je v obupu povedala, da je obglavil lastnega sina. Šiva je poslal svoje sle na vse strani sveta z naračilo, naj mu prinesejo glavo bitja, ki je bilo rojeno izstopa dne in ob istem času kot Ganeša. Sli so se vrnili s slonjo glavo. Šiva jo je nasadil na ramena obglavljenemu sinu.

Ganeša je priljubljeni bog. V knjižici piše, da je vesel, prijazen, grotesken, očarljiv in debelušen: da je rumenkaste polti in da ima štiri roke, v katerih drži embleme svoje božanskosti; da je vselej nasmejan in najpogosteje upodobljen sede, z velikim in oblo napetim trebuhom, v katerega gubah je obsežno vsemirje; da je filozof in modrec.

Občutki so se mi burili: na misel so mi prišli kentaври in se mi zdeli bolj človeški in bolj božji od Ganeše. Mogoče zato, ker sem jih že z enajstimi leti odkril v pravljicah o antičnih božanstvih. Ali pa zato, ker je v njih več lepote in sile, kot v tem bebasto režečem se izrodu. Morda sem mu krivičen, toda to je zaradi tega, kar sem videl.

V prerivanju sem bil kmalu povsem moker. Srajco je prepočil znoj. Pa kaj, saj sem na to že navajen: posebno odkar je pobesnelo sonce. Po polti sem se prerival v smeri, od koder so prihajali zvoki. Za mano so ostala avtomobili in razglašeno hreščenje mikrofonov. Zvoki, ki sem se jim bližal, so bili zvoki bobnov in piščali.

V ozračju je vel izpuh množice. Mnogi vonji so se mešali v smrad. Med neopredeljive vonjave se je stapljalo predvsem zaudarjanje znojja ter vonji kadila, cvrtja, začimb in venečega cvetja.

Pod nogami so se krotovili psi. Ob brcah so s spodvitimi repi presunljivo cvilili.

Glasba bobnov in piščali je bila vznemirljiva. Čeprav enostavna, je bila v krčevitosti ritmov v divjih vibracijah zelo impresivna. Zvoki niso niti za hip utihnili. Donelo je z več strani hkrati. Ob tej muziki sem občutil elektriko, ki je s smradom polnila zrak.

Ob gmajni za obzidjem je bila vznepeljava mlaka. Močna voda je bila od blata. Na njenem bregu se je stiskala množica. Vsa pozornost je veljala ljudem v rumenih oblačilih. Ženske so jih imele ovite okoli teles, moški in otroci pa okoli ledij. Vsem so visele okoli vratu dišeče cvetne kite. Ljudje v rumenih oblačilih so bili zaobljubljeni. Bogovi so jih uslišali in za izprošeno milost so se jim prišli oddolžit. Opazil sem jih tudi v vodi: valjali so se v njej in se potapljali pod rumenkasto zeleno gladino. Doumel sem, da gre za očiščevalni obred. Potem ko so mlako zapustili, so se oblačila tesno oprijela teles. Z odtekajočimi se kapljicami so šli h gručam godbenikov in začeli na njih muziko plesati.

Tedaj me je prvič spreletelo: opazil sem moškega s prebodenim jezikom. Stal je med dvema drugima moškima, ki sta ga podpirala. Kratka srebrna igla je prebadala mišico pod nosom, navzven potisnil je jezik in brado, medtem ko je bila druga, daljša, zabodena skozi zvečilno mišico, jezik in spodnjo ustnico. Na obeh koncih vsake igle so bili priviti dekorativni srebrni naslavlki. Jezik je bil brezoblična gmota mesa. Oteklina je pričala o tem, da ga igli prebadata vsaj že nekaj ur. Bili sta precej debeli. Po jeziku se je od korena navzdol cedila siva,

Okameneli smehlja

JOŽE
CIUHA

Gneča v bližini sveltšča je bila nepopisna. Pljuski množice so se razlivali na vse strani. V drenu so krili trgovci in s hripavimi glasovi ponujali svoje blago: jedila, pijače, kadilo, sadje, sladolede, balone in podobne reči. Bilo je kot v filmskem spektaklu: ko da so spretni režiserji s kopico barv, dobro maskiranimi statisti in kompozicijo nenavadnih rekvizitov skrbno prešludirali učinkovito množično sceno.

Vzdolž tempeljskega obzidja sem zavil na slepoto strnišče za njim. Ob poti so stale stojnice, založene z različnim blagom in kramo: med sladkarijami in pijačo so bile ob kitah cvetja, svečah, sončnih očalih, nalivnih peresih in igračkah še podobe in kipci bogov. Bili so enaki ali pa podobni tistim, ki sem jih videl že v Bombayju. Znova so se mi uprli. Težko si je predstavljati hujšo osladnost in kič. Nemara bi z istim občutkom, kot sem gledal nališpana božanstva obeh spolov v prividni pokrajini s slapovi, planinami in meglicami, lizal saharin. Okolje bogov je bilo dosti bolj nemogoče od kulisastih ozadij prvih podeželjskih fotografov pri nas, pred katerimi so se nekoč držali za roke zaljubljeni ali pa samozavestno stali vojaki, oprti na izposojene sablje. Med slikami in kip-

Kmetijske subvencije in agrarni investicijski krediti

Pred kratkim je Izvršni odbor Slovenske kmečke zveze razposlal dve okrožnici o letošnjih kmetijskih subvencijah in agrarnih investicijskih kreditih (AIK). Naslovil jih je na vse svoje odbornike, na mandatarje Skupnosti južnokoroških kmetov, na člane občinskih svetov in na druge svoje zaupnike s prošnjo, da o njih informirajo člane SKZ in naše kmečko prebivalstvo.

V teh okrožnicah (št. 8-64 od 29. 4. 64 in št. 9-64 od 27. 5. 64) so opisane vrste letošnjih AIK in subvencij ter splošne smernice za njihovo doseg. Podrobneje pa so opisani pogoji za doseg AIK za ureditev tujskih sob na kmetih, za kmetijske stroje in naprave ter za kmetijske gradnje. V zvezi s temi okrožnicami objavljamo danes krajši pregled o obsegu kmetijskih subvencij in AIK v letu 1964.

Na splošno je letos obseg kmetijskih subvencij s 550 milijoni šilingov za 100 milijonov šilingov večji, kot je bil lani, medtem ko je obseg AIK s 700 milijoni šilingov ostal enak. Razdelitev teh sredstev je letos nekoliko drugačna, kot je bila lani. Večji obseg imajo krediti za izboljšanje osnov kmetijske proizvodnje, za izboljšanje agrarne strukture in obratnega gospodarstva in za gradnjo stanovanj kmetijskih delavcev. Manj AIK kot lani pa je letos na razpolago za izboljšanje prometnih razmer v kmetijstvu in gozdarstvu in za ukrepe za odkup in predelavo kmetijskih pridelkov. Obseg kmetijskih subvencij pa se je povsod povečal.

V skupino „Zboljšanje osnov kmetijske proizvodnje“ sodi zlasti kmetijsko raziskovalno delo in poizkusništvo ter kmetijska posvetovalna služba. Nadalje spadajo v to skupino pospeševanje vzreje in vzgoje za storilnost in kvaliteto, kmetijske vodogradnje, kultiviranje kmetijskih zemljišč in osnovni ukrepi za izboljšanje gozdarstva. V te namene je letos na razpolago 76 milijonov šilingov subvencij in 29 milijonov šilingov AIK. Najbolj dotirana skupina so kmetijske vodogradnje z 20 milijoni šilingov subvencij in 20 milijoni šilingov AIK.

Za „Zboljšanje prometnih razmer“ predvideva „zeleni načrt“ 146 milijonov šilingov subvencij in 32 milijonov šilingov AIK. Ti denarji so na razpolago za gozdna pota in naprave za spravilo lesa, za planinska pota, za tovorna pota in žičnice ter za elektrifikacijo in za ojačanje električnega omrežja. Poseben poudarek je letos dan tovarnim potom in žičnicam, zakar je na razpolago 110 milijonov subvencij in 20 milijonov šilingov AIK.

Največ AIK je na razpolago v skupini „Zboljšanje agrarne strukture in obratnega gospodarstva“ in sicer 180 milijonov šilingov, poleg tega pa še 126 milijonov šilingov kmetijskih subvencij. S temi denarji pospešuje država agrarne operacije, naseljevanje, dokup kmetijskih zemljišč, gospodarsko ureditev kmetij, ukrepe za preusmeritev proizvodnje ter izboljšanje hlevov in gnojšč. Po dotacijah stojijo na prvem mestu ukrepi v zvezi s preusmeritvijo proizvodnje s 35 milijoni šilingov subvencij in 25 milijoni šilingov AIK. S 60 milijoni šilingov AIK so dotirane akcije za gospodarsko ureditev kmetij, s 50 milijoni šilingov pa dokup kmetijskih zemljišč. Za izboljšanje hlevov in gnojšč je na razpolago 17 milijonov šilingov subvencij in 12 milijonov šilingov AIK.

Briketirana krma za prašiče

Kakor poroča „Der Tierzüchter“ v svoji peti letošnji številki, so v Ameriki, kjer pijačo prašiče s suho hrano iz krmilnih avtomatov, na Michiganski univerzi preizkušali vpliv briketirane ali v raznih oblikah stisnjene krme na dnevni prirastek pitevcov. V tem poizkusu so suhi krmni mešanici dodajali oves in prišli do naslednjih zaključkov:

■ prašiči, ki k nebriketirani krmni niso dobili ovsu, so izkazovali 695 gramov povprečnega dnevnega prirastka, oni, ki so dobili k isti krmni 20 % ovsu, so dosegli 667 gramov povprečnega dnevnega prirastka, prašiči, ki so dobili v krmni 40 % ovsu, pa le 586 gramov;

■ prašiči, ki so dobivali briketirano krmo, so brez ovsu dosegli 763 gramov dnevnega prirastka, oni z 20 % ovsu 749 gramov in oni s 40 % ovsu 750 gramov. Za kilogram prirastka so prašiči, ki so

dobivali briketirano krmo z ovsem in nebriketirano krmo brez ovsu, potrebovali 3,12 kg krme, oni, ki so dobivali nebriketirano krmo z ovsem, pa so potrebovali za kilogram prirastka 3,61 kg krme.

Uspehi tega poizkusa se ujemajo s podobnimi izsledki pri drugih živalih. Čim več vlaknine dobijo živali zaradi visokega deleža ovsu, mlinskih odpadkov, suhih rezancev in drugih vlaknastih krmil, tem bolj so očitne prednosti briketiranja. Manjše so te prednosti pri zelo koncentriranih in visoko kaloričnih krmilih. Dobra stran briketiranja hrane je tudi v tem, da živali več pospravijo, kar je prvi pogoj za rejski uspeh. Tako so v omenjenem poizkusu povečali dnevne obroke s pomočjo briketiranja od 2,11 na 2,34 kg mešanice z dodatkom 40 % ovsu. Razen tega so ugotovili večjo hranilno vrednost briketov, vendar je bila ta precej odvisna od sestava krme.

penasta sluz. Možakar ob njem mu ga je ovlažil z mokro cunjjo in odganjal muhe ki so ga obletavale. Zaobljubljenčevu čelo in lasje so bili pomazani z rumeno barvo. Bila je enaka barvi tkanine ki je bila ovita okoli njegovih stegen in upadlega trebuha. Njegov pogled je bil brezizrazen in apatičen: zenice so strmele mimo vsega kar se ze odigravalo okoli njega. Življenje v njem je razodevalo samo mehanično premikanje nog. Potem se je nesigurno znenada zamajal in vrgel glavo vznak. Možja ob njem sta ga prestregla in zatem so se noge spet ulovile v korak. Za hip sem pomislil da je možakar drogiran.

Cez čas sem opazil še druge moške s prebodenimi jeziki. Nekateri so imeli igle zataknjene še skozi čelno mišico. Na njih s bili veliki verski emblemi. Kot mesečniki so se premikali skozi množico ki se je pred njimi razmikala: morda so bili izmučeni, morda prestrašeni, morda zatopljeni v kdove kakšen dialog z bogovi.

V rumeno oblečene ženske so na ramenih prenašale debele flikove klade. Nad kladami so se v polkrogu bočili iz cvetja spleteni loki.

Tik je gost in težak les. V teh krajih je cenjen predvsem zato, ker ga zaradi njegove gostote ne napadajo črvi. Klade, ki so jih žene prenašale, so bile neobtesane in so žulile meso med ključnico in lesom: včasih do krvi. Ob ženah so pogosto hodili otroci, prav tako oblečeni v rumeno. Ena roka je podpirala klado, druga je lovila otroka. Suhljata, podhranjena telesa so se opotekala za materami.

Zajetni ženi sta s trudom krotili suhljato in slabočno, ki se jima je trgala iz rok. Njene kretnje so bili mučni krči, odmerjeni po zamolklih udarcih bobna. Sunkoviti gibbi so razgalili usadle, povešene prsi. Obraz so ob nenehnem gibanju telesa zakrivali in odkrivali razpleteni črni lasje. Odkrivali so v napetosti spačeno lice, priprte oči

in peno, ki se je nabirala okoli stisnjenih ustnic. Iz grla je uhajalo pridušeno grgranje. Bila je v ekstatičnem stanju in očitno na robu moči.

Napetost zaobljubljenčev se je prenašala tudi na druge vernike. Koraki so iskali pripeva bobnom in piščalim. Vse gibanje je uravnaval enoten takt, katerega nemir se je bolj in bolj slopnjeval.

Ob treh ravnotežje lovečih ženskah sta stala deček z velikimi, žalostnimi očmi in duhovnik. Spoznal sem ga po tem, ker je nad fantom izvajal obredno molitev. Po oblačilih se namreč ni razlikoval od drugih ljudi. Sledeč glasbi, se je v ritmičnih premikih sklanjal nad dečkovo glavo in mu potresel po laseh in čelu prah, ki ga je sproli pobiral s tal. Okoli njiju so stali štirje godbeniki (trije z bobni in četrti s piščaljo) in ljudje z dolgimi šibami v dlaneh, sprijetih v molitev.

Skozi zbito množico sem se le s težavo pomikal naprej. Zadeval sem se ob smrdljiva, prepotena telesa, se dušil s težko sapo drugih ljudi in čutil na sebi tuje roke in komolce. Hodil sem po tujih nogah in tuje noge so gazile po meni. Vrtinci zaletavajočih se teles so me odnašali zdaj sem, zdaj tja.

Slike so se začele ponavljati: povsod so stale skupnice godbenikov, pred katerimi so bili posebni posvečeni obredi ali pa plesale ženske. Ti plesi niso bili ritmično izoblikovani, temveč spontana potreba po akciji, porojena iz nezadržane notranje napetosti. V sunkih, ki so stresali telesa, je bila neartikulirana govorica človeškega prastrahu in pratesnobe. Obsedenost je vrela iz temačnih tolmunov podzavesti.

Ob muziki, ki je dražila živce, ženskah, ki so plesale v transu, moških s prebodenimi čeli in jeziki in ob vseh drugih so zadržali mir in ravnodušen videz samo godci. Bili so presenetljivo nasprotje glasbi, ki so jo pro-

„Ukrepi za odkup in predelavo kmetijskih pridelkov“ so letos dotirani s 94 milijoni šilingov subvencij in 65 milijoni šilingov AIK. Največ denarja je na razpolago za akcije, ki so povezane s pobijanjem goveje tbc in brucelose (56 milijonov šilingov subvencij) ter za ukrepe za odkup in predelavo sadja in vrtnarskih pridelkov (30 milijonov šilingov AIK in 8 milijonov šilingov subvencij). Močno je podprto tudi vinogradništvo. Za ukrepe za odkup njegovih pridelkov in za njihovo predelavo je na razpolago 15 milijonov šilingov AIK in 12 milijonov subvencij, medtem ko je za vse ukrepe

za odkup in predelavo ostalih kmetijskih pridelkov na razpolago le 20 milijonov šilingov AIK in 15 milijonov šilingov subvencij.

Subvencije in AIK so na razpolago le še za gradnjo stanovanj kmetijskih delavcev (24 milijonov šilingov subvencij in 24 milijonov šilingov AIK), medtem ko so za ostale ukrepe na razpolago le AIK. 140 milijonov šilingov je določenih za izboljšanje stanovanjskih in gospodarskih poslopij, 120 milijonov šilingov za mehanizacijo malih in gorskih kmetij, za AIK za druge namene pa je na razpolago 110 milijonov šilingov.

Olajšanje transportov - osnovni problem špecializacije na sodobno govedorejo

(2. nadaljevanje)

V vrstnem redu pregleda ali orisa problematike olajšanja transportov v govedorejskih obratih se bomo zaradi tega najprej ustavili pri vprašanjih olajšanja transportov na ravninskem kmetijskem posestvu, kjer se bomo zadržali najprej pri napravah za spravilo krme do hleva, skednja ali silosa, nato pa pri napravah za spravilo gnoja in gnojnice na polje in travnike. Šele za tem bomo poskušali oceniti njihovo uporabnost na gorskih kmetijah in na strmih pobočjih ter pregledali možnost oblik govedoreje v njihovem območju. Zaključno bomo še pogledali možnosti mehanizacije za spravilo krme v jasli in za spravilo gnoja iz hleva.

Stroji in naprave za spravilo krme

Kakor smo že v uvodu videli, odpade glavnina transportov v govedorejskem obratu na transport krme. Tu ne bomo več govorili o tem, da povzroča silaža večje transporte kot suho seno. Govoriti o tem je odveč zaradi tega, ker brez silaže, tako koruzne kot travne in senene, ki jo dobimo v Alkosilu ali Harvestore-silosu, v široki praksi intenzivne govedoreje ter proizvodnje mesa in mleka sploh ni in je v alpskem svetu tudi ne bo.

Tako bomo raje že kar sedaj problem priprave, transporta in spravila krme postavili na to, da moramo za zimsko krmiljenje pripraviti po GZE 7 do 10 ton krme, to je okoli 1,6 tone dobrega sena in okoli 6 ton mešane silaže ali pa 8 do 10 ton senene silaže, in da moramo za poletno zeleno krmiljenje v hlevu pripraviti in transportirati skupno okoli 8 do 10 ton zelene krme. Pri vsej tej krmni je potrebno, da jo pokosimo, pobereemo s tal na voz, da jo prepeljemo na dvorišče, jo razložimo z voza ter jo (razen sena) zrežemo in spravimo v silos, od tam pa v jasli do živine. Da moramo pri tem stremeti, da bomo to »delovno verigo« olajšali s čim manjšim številom strojev in naprav, in da mora biti po drugi strani njihova zmogljivost velika, leži na dlani.

Tu nam sodobna tehnika odpira tri »sisteme«, sistem spravila dolge krme, sistem spravila zrezane krme in sistem spravila stisnjene krme. Medtem ko je prvi sistem pri nas, ko sušimo travniško krmo še v veliki meri na tleh in na sušilih, že v obče v praksi, sta drugi in tretji sistem na splošno še malo poznana, ker sta povezana z razmeroma dragimi investicijami. Pri tem bodi tudi že kar uvodoma v nekoliko podrobnejši pregled teh sistemov povedano, da ima drugi sistem, to je spravilo zrezane krme, velike prednosti pred sistemom spravila dolge krme in pred sistemom spravila stisnjene krme.

Sistem spravila zrezane krme namreč s travniškim kombajnom (Feldhäcksler) kombinira nakladanje in rezanje krme (tako zelene trave kot ovellega sena in silokoruze) v vrho siliranja po običajnih postopkih ali pa v Alkosilu in v Harvestore-stolpih. Poleg kombajna, ki pobira in reže krmo s tal in jo piha na voz za njim, sta — odgovarjajoče velikosti posestva — potrebna še dva do trije vozovi, ki so ob straneh omreženi (20 do 25 cbm prostornine) in ustrezno močan traktor (najmanj 30 PS).

Ne popolnoma zadovoljivo rešeno je pri tem sistemu spravila krme spravilo zrezane krme v visoki običajni silos ali pa v Alkosil ali Harvestore-stolp. To, nadalje razmeroma drage investicije, ki jih ta sistem zahteva in pa dejstvo, da je uporaben le na večjih posestvih, mu zapira pot do manjših kmetij, dokler se te ne združijo v skupnosti 3 do 4 kmetov in dokler ne zložijo svojih zemljišč.

(Se nadaljuje)

izvajali. Delovali so kot profesionalci, pri katerih rutina izpodrine zanos.

Po stezi sem počasi prodiral okoli mlake. Na bregu, ki je bil od svetlišča najbolj oddaljen, se je množica razredčila: tu ni bilo godbenikov. Tu sem naletel na skupino moških, ki je obstopila zaobljubljenca in v zboru odgovarjala na njegovo molitev.

Prišel sem v trenutku, ko so mu opasali nenavadno kovinsko konstrukcijo. Njegovo osnovo sta sestavljala dva kroga: prvi, manjši, je bil podložen z usnjem ter v obliki križa z odsekanim središčem povezan s štirimi kraki z vnanjim. Ta krog je bil spet povezan z dvema vzporednima, pravokotno nanj nasajenima lokoma. Loka sta bila široka kakih 2 cm, z luknjicami po sredi. Tudi ta dva sta bila na skrajni točki oboda med sabo prečno speta. Na to povezavo je bila nasajena kapelica z majhno soho božanstva in vazo pred njim ter z veliko šestokrako zvezdo v ozadju.

Mladenč v rumenem je bil s podobno barvo namazan po laseh in čelu, gornja polovica telesa pa je bila potresena s sivkastim prahom. Tak prah sem opazil v lesenem zabojčku poleg njega. V njem so bile še kovinske šipke z dekorativnim suličastim zaključkom na eni strani, v tem ko je bil njih drugi konec izbrušen v kornico.

Mladenču so dvignili konstrukcijo čez glavo in mu jo v pasu lahko zadržili z usnjenim jermenom z notranje strani notranjega kroga. Loka s kapelico na vrhu sta bila naravnana vzporedno z njegovim prsnim košem. Konstrukcija je bila pretežka, da bi jo usnjeni pas obdržal. Zato sta jo podprla dva moška, vtem ko je tretji vezal izlegnjene mladeničeve roke na dva izmed štirih kovinskih krakov, ki so povezovali temeljna kroga.

(Nadaljevanje sledi)

Kakor je Koroška sredi 19. stoletja, v dobi narodnega preroda, pomenila s svojim središčem v Celovcu ognjišče mladostne slovenske jezikovne kulture in knjižnega dela (Janežičevo Cvetje in Slovenski Glasnik, Einspielerjevo Časnikarstvo, Mohorjeva družba), tako se ji pozna že v dobi moderne, ko še ni bila geografsko kulturno izolirana, ponemčevalni sistem šolstva, ki njenim naravnim pisateljskim talentom ni omogočil dostopa do zakladov domačega ljudskega jezika, do samorodnega sloga.

Ce je moral zapisati Vinzenz Rizzi (ki je obdudoval Prešerna) že leta 1850 naslednje pretresljive besede, so veljale toliko bolj za dobo pred prvo svetovno vojno, še bolj pa po njej, ko so bili koroški Slovenci v narodno kulturnem pogledu prepuščeni sami sebi:

«... Aus der Hütte seines Vaters kam der slowenische Knabe, nachdem er in seiner Dorfschule deutsch redbrechen gelernt, nach Klagenfurt, um zu 'studieren'. In der Schule war das 'Windische' verhöhnt, und die deutschen Kameraden ließen es an Spott über das 'Windische' nicht fehlen, nur wenn ein paar Windische allein waren, sprachen sie in ihrer verachteten Muttersprache. Das ist bitter, sehr bitter...»

Danes je ta reč na Koroškem drugačna. Vsaj ponekod, v nekaterih ljudskih šolah, zlasti pa spričo zdravo zasidrane slovenske srednje šole v Celovcu, kjer so pred nedavnim opravili osmošolci že drugo leto zrelostne skušnje.

Danes se mladi rod lahko razvija — jezikovno in književno — na zdravi zakoniti podlagi. Koliko bo znal ceniti, koliko bo hotel izrabiti to edinstveno povojno pridobitev, bo pokazal čas.

Vsekakor bo potrebna za zdravo literarno rast v prvi vrsti velika ljubezen do koroške

Nekaj misli o sodobni koroški slovenski literaturi

(n. pr. Fr. Eller) ni rodilo kakega viška književne umetnosti. (Ksaverja Meška in Prežihovega Voranca tu namerno ne kaže šteti med koroške oblikovalce, saj se je prvi šolal in klesal svoje prve umetnine v Slovenskih Gorah, drugi pa v jugoslovanskem delu Koroške.) Da je ostalo slovensko slovstvo na Koroškem kljub temu živ člen vseslovenskega slovstva, se imamo zahvaliti marljivim narodopiscem (Grafenauerji, Kotniki, Möderndorfer, Zablatnik), zgodovinarjem (Štefan Singer, Zwitter, Grafenauerji), bukovnikom (Franc Leder Lesičjak, Blaž Mavrel), ljudskemu dramniku Špicarju i. dr.

Kultura kakega naroda pa — in z njo literatura — raste samo na rodovitnih tleh zdrave tradicije. In pisateljevo ali pesnikovo ogledalo je zmeraj še bravec, kritika.

S tem pa prihajam tudi že do stržena »percega« vprašanja, ki ga je na Koroškem sprožila skupina, ki izdaja »Mladje«, kulturno revijo mladih (do sedaj je izšlo pet števil). Po začetnih zdravih, obetajočih poskusih (zlasti v prozi) se je revija prevrgla in se predala v dobrisni meri »modernosti« za vsako ceno, zlasti za ceno razumljivosti in estetične užitenosti.

Jezik je nekaterim sodelavcem po vsem videzu deseta briga. To pa ni specifičen pojav Mladja, saj imajo tudi mladi ljudje vzornike v privatnih in poluradnih literarnih glasilih Avstrije in Nemčije. O teh simptomih naj bo tu beseda.

Citiram iz polemичnega uvoda, ki ga je napisal glavni urednik za zadnjo številko Mladja: »... Mladi nočemo zaostajati za pogumom svojih prednikov. Nič manj nočemo tvegati kot so tvegali oni. A zdi se nam, da je bilo v širokem svetu skoraj nepoznanem gledališču tvegane premalo umetniške kulture.

IGRA Z BOGATO ODMERJENO TRAJNOSTJO NAS POSILJUJE DA JO TVEGAMO MLADI...»

Igra z bogato odmerjeno trajnostjo nas posiljuje, da jo tvegamo mladi? Kaj vendar mislijo s trajnostjo? Trajnost večnih kulturnih vrednot? Kakšnih? In v čem je »bogato odmerjena«? Značilno za naš čas je prav to, da neke vrednote bledijo, nekatere druge pa rastejo in terjajo novih kritičnih naporov. In kdo koga »posiljuje«? To je huda beseda. Pletersnik bi jim povedal: sili. Morali bojo vzeti Pletersnika v roke, Breznika, Cankarja, Trdino! Njihovi stavki niso domišljeni, so dvomljivo stilizirani.

Ali: »... Treba je biti več v času prebujajoče dorasti narodov.« Čisto neglede na stil (prebujajoče se!) ali res doraščajo v današnjem času narodi kot taki linearno, enakomerno! Ali niso mnogi problemi splošni in jih mora vsak narod (kakor posameznik) rešiti po svoje? Na svoj način?

Brez dvoma je zanimanje za literarno ustvarjanje pri teh mladih priznanja, pa tudi upoštevanja in pomoči vredno. Vprašanje je samo razmerje med vloženim trudom in

storilnostjo — vsaj dotlej, dokler bo mnenje uredništva revije tako: »Razumljivost nas ne briga prvenstveno. Ne pričakujemo, da nas bo vsakdo razumel. Mi ustvarjamo brez utilitarističnih nagibov. Kar zadeva domišljavost, ki se nam očita, pravim, da je potrebna, če hočemo kaj ustvariti.«

Ne domišljavost, ta ni niti potrebna niti koristna. Pač pa domišljija, domiselnost, jezikovne vaje, bralni večeri z diskusijami, piljenje, upoštevanje dobronamerne kritike, to je potrebno. In branje klasikov slovenske besede.

Ne gre tu za vprašanje »starokopitne« ali sodobne literature, starega ali novega jezika. Dobra literatura se nikdar ne postara, ljudski jezik ima zmeraj svojo mikavno starinsko patino. Pa se ni treba omejevali na pisanje v stilu kakega Jurčiča. Jezik narekujeta obravnavana snov, motiv umetnine, vendar mimo slovničnih zakonov, ki izvirajo iz vsakokratne žive dikcije kakega rodu, ni dobre literature. Utilitarizem v literaturi se ne sme enačiti z razumljivostjo, jasnostjo teksta. Utilitarizem v literaturi je kategorija namena, cilja, družabne funkcionalnosti, ki jo danes imenujemo angažiranost, vprega za kak določen ideološki ali političen sistem. Razumljiv tekst pa je postulat (zahteva) vsake besedne umetnine, »konkretna« ali »abstraktna« vsebina. Toliko bolj pri nas na Koroškem, kjer se noben pišoč človek ne more zanašati na izrazito »načitano« občinstvo. (Vzroki za tako stanje so obrazloženi zgoraj.) S tem pa smo spet tam: — brez pretiravanja — bo moral vsakdo, ki piše pri nas, t. j. v prvi vrsti za nas koroške Slovence, v pravi meri upoštevati realna tla bralcev, se pravi da se bo moral s svojimi teksti tankočutno »angažirati«. Kaj mu pomagajo literarne umetnine, ki jih pes ne povoha? Če pa tak pisec za vsako ceno hoče stati na d občinstvom (Cankar je hodil pred njim, čutil zmeraj na hrbtu kamenje), lahko doseže ta položaj z mnogo manj truda: naj piše za svojo miznico in ne vznemirja tdkaj ljudi z literarnim hieroglifovstvom.

Še eno glasilce imamo koroški Slovenci — »Dijaški glas«, literarni obzornik dijakov Državne gimnazije za Slovence v Celovcu. Izšlo so doslej štiri številke, peta bo izšla za zaključek tega šolskega leta. Sodelavci tega ciklostiranega lista se imenujejo literarne vaje. Ta naziv je popolnoma opravičen, njihovi prispevki v vezani in nevezani besedi se gibljejo med pridno napisanimi šolskimi nalogami in zarodki literarnih umetnin. Glasilo vzdržuje zvezo z ravnstvom in celjskimi gimnazijskimi literarnimi vajami. In je v Celovcu edino tvorišče literarno snujoče srednješolske mladine. Nemški študentje ga nimajo.

Po zadnji vojski sta izšli na Koroškem dve pesniški zbirki (med obema vojskama ni bilo nobene): »Moje grede« Milke Hartmannove iz Libuče pri Pliberku in »Grape in sonce« Valentina Polanška z Obirskega pri Železni Kapli.

Poezija Milke Hartmannove je močno pod

vplivom slovenske narodne pesmi, tako v formalnem pogledu kakor v izpovednem. Spominja te tudi na murnovske impresije — s soncem ožarjena polja, ajdov cvet, kmečka skrinja z IHS, polna belega platna — nevestine bale, hleb kmečkega kruha na mizi, božji kotek, sejem pri domači cerkvi, kratka slovenska kmečka romantika, ki jo je tehnizacija življenja, nivelacija čustvovanja tudi na Koroškem že skorajda odpravila.

Ce omenim še rodoljubne in narodne prebudne motive ter na znotraj obrnjeno elegično ljubezensko izpoved, morda bolj resignacijo, je register njene ustvarjalnosti tematično nekako zaokrožen.

Tudi Polanšek navezuje svoje prve pesniške poskuse na ljudsko pesem, ima pa v svoji nadaljnji rasti za vzornika — morda Jenka in deloma Gregorčiča. Polanšek se raduje nad ljubeznijo do pastirice na sosedovem hribu, hrepeni po njej in ji stiska drobne dlani, ko je končno pri njem na murnovih ozarjih. Z Zupančičem se veseli ob nepopisni sreči, ki jo je prinesel v družinico mali vpijat. Polanšku pa se pozna tudi sosedstvo sodobnih avstrij-

Valentin Polanšek:

Križi gosposke in drvarjeve roke

Gizdalinsko in samo s kazalcem
tako gor na čelo,

dol na prsi,
tja na levo,
sem na desno,
kakor bi na grajskem dvorišču
ukazovala ošabna desnica,
preobložena s prstani,
ki piše v tujih jezikih
bogve kako modre stvari,
a ji je neznana modrost
trdega dela in žuljev,
roka, ki da znamenja,
da izbičajo upornega nimančja
do poslednjega drgeta in diha.

Drvar pa postavlja težke križe,
svojega Bičanega križe,
možato in pobožno na čelo,
kakor bi božal svojo mater —
na usta,
kakor bi ljubil svojo drago ženo —
na prsi,
kakor bi bodril svoje otroke —
in v srcu govori:
Križani, ali bo v nebesih
tudi gosposka sedela v prvih klopih
in se tako oblastno, malomarno križala!

skih pesnikov — kakega Guttenbrunnerja, srditega sovražnika laži in licemerstva. Odtod njegova klena obtožba nacističnega trinoštva, njegov miroljubni poziv nemškemu sosedu v deželi: bodiva vrtnarja skupnih lepših bodočih dni!

Zanimivo je morda to, da spominjata tako Hartmannova kakor Polanšek neke na podjunskega barda Lesičjaka, saj sta uglasbila in zapela nekaj svojih pesmi. Nekateri napevi Milke Hartmannove so že ponarodeli.

V Mladju obeta ta čas največ Erik Prunč iz Stražje vasi pri Škocijanu v Podjuni, ki študira slavistiko v Gradcu. Značilen je njegov sodoben verz v razmeroma čistem, logičnem jeziku. Presenečajo njegove izvirne podobe. Pod njegovo besedo je dovolj neizgovorjenega, poetično občutnega.

Janko Messner

Milka Hartmann:

Krik jeseni

O čuj! Zagnal je krik se čez ravan.
Obupno se ženo vetrovi v dan;
nad polji divje kraka jata vran
in črni ptiči se love, pode,
v neznane dalje vsi beže;
za njimi joka dan megleni.

Oj ta oložni krik jeseni!

Bolest je v meni zadivjala,
v obrazu gube razorala.
Turobne misli krilijo
kakor obstreljen ptič;
love ubegli, zlati čas,
ki ugasnil mi je v nič —
v oči solze mi silijo.

Kaj bridko joka, toži v meni?
Jeseni moje krik je to?
O ne! Le nade moje so,
trdo vkovane v mrz ledeni.

slovenščine, do kmečke slovenske dikcije, do neusahljivih virov — pač čisto v smislu Levstikovega literarnega programa. Da, koroški književni umetnik bo moral navezati svoje poskuse neobhodno na ta program, kajti po Janežičevi literarno cvetoči dobi (prav v nje-jem Glasniku je Levstik objavil Potovanje od Litijske do Čateža!) na Koroškem nobeno sledi literarnih obdobij (rom. realizem, sledi literarnih obdobij, moderna, ekspresionizem, realizem, naturalizem, modern, ekspresionizem, socialni realizem) z redkimi izjemami

Niko Darle-Erik Prunč:

Moj večer

Črvi redijo se v krvi zapada
gnilo meso raz okostje visi
Luna pijana mrtvaškega hlada
vollo udarja ob trhle kosti

Zvezde bežijo na vrancih oblakov
gorovje se jim pod kopiti iskri
hrešče čez lobanje ubitih junakov
kovinasti zmaj pred seboj jih podi

Duša ne more več piti večera
v stene razbeljene vklenjena bdi
spominov krvava mesarska sekira

že čaka da moje srce razdeli
na tinalu obupa in dan si otira
mesnate roke v prepasnik noči

Valentin Polanšek:

Kmečka slika

Takšen želim biti,
kot je vonj ajdovih žgancev
in sopara zavrelega mleka —
tako pristno jutranji za ves dan!

Takšen želim biti,
kot je domači črni kruh
in preprosti zlati jabolčnik —
tako trpežen in opojen po trdem delu.

Takšen želim biti,
kot je zateglo žebranje
in skupnost kmečkega spanja —
tako spojen s krovjo in zemljol

Niko Darle-Erik Prunč:

Pomladanska

V meni vriska sonce
v meni vriska pomlad
v meni vriska veter
ki plodove bi rad
prinesel z juga

V meni so trave
nabrekli potoki
v meni so reke
kristalne krvi
v meni je morje
pomladnega vonja
ki buta peneče
ob zlate čeri

Milka Hartmann:

V kresni noči

Njej na okno bom potrkal,
klical bom ljubo:
Kresna noč je in gorijo
zvezdice toplo,
z žarki lune se igrajo
mlade rožice...
Vstani, Milka, pojdi z mano
na kresno polje.

Rožnik cvetni plašč razgrne
nama v kresno noč,
murni bodo drugovali,
zvonki spev počej.
Oj, kresničic — lučk ujamej
v zlate ti lase.
Vstani, Milka, pojdi z mano
na kresno polje.

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.45 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.00 Odmev časa.

Sobota, 27. 6.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 17.00 Popoldanski koncert — 18.00 Gledališka in filmska kritika — 19.00 Šport — 20.15 Koncert dunajskih filharmonikov.

Nedelja, 28. 6.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 7.30 Vedna veselja — 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Eksapade — 11.00 Popoldanski koncert v zelenem — 12.45 Fanfare iz Brež — 13.00 Oporni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 18.05 Samo veselje z glasbo — 19.00 Šport — 20.10 Evropski koktajl — 20.40 Tada ljubi so vendar — 21.20 Ob lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 29. 6.: 8.00 Pisemska domovina — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturne vesti — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladina in film — 19.00 40 let radia — 21.15 Koroška domovinska kronika — 21.30 Operetne melodije.

Torek, 30. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 15.30 Pihala veler čez jezero — 15.45 Koroški pesništvo — 16.00 Glasba zate — 17.00 V koncertni dvorani — 18.25 Če mene vprašate — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 20.15 „Opeharjeni snubač“, veseloigra — 21.30 Zabavne malenkosti.

Sreda, 1. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.45 Hanns Regner, nov koroški lirik — 16.00 Glasba zate — 17.00 Glasba iz Kanade — 17.30 V glasbenem čarobnem gozdu — 18.00 Aktualna reportaža — 18.15 Pomoč vsakda potrebuje — 20.15 „Paris in Helena“, ob 250-letnici rojstva Glucka.

Četrtek, 2. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Glasba Josepha Haydna — 15.15 Ura pesmi — 16.00 Glasba zate — 17.00 Dunaj ima stalno sezono — 18.00 Koroške kulturne vesti — 18.05 Kmečka oddaja — 18.20 Gospodarski komentar — 18.35 Tenagerji v Ameriki — 20.15 Lovska ura — 21.10 Prepevamo in pripovedujemo o deželi Drave.

Petek, 3. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.15 Komorna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 V koncertni kavarni — 18.00 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 19.00 Vabimo slavnostne igre v Bregenzu — 20.15 Seine-Donava — 20.45 Rosemarie Jung, 20 let v službi dunajske pesmi — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 00.00.

Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na polji — 18.00 Dobro razpoloženi — 18.55 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet.

Sobota, 27. 6.: 8.20 Vesel konec tedna z glasbo — 9.00 Popevke — 9.45 Zabavni zvoki — 10.00 Poletje,

Slovenske oddaje

Sobota, 27. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Na dom obujati mi spomin...

Nedelja, 28. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 29. 6.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda. Sv. Peter, zavetnik ribičev, narodopisna predavanja — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 30. 6.: 14.15 Poročila, objave. Koroški zbori pojo...

Sreda, 1. 7.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite igramo.

Četrtek, 2. 7.: 14.15 Poročila, objave. Ljudski koledar. Petek, 3. 7.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Žena in dom.

TELEVIZIJA

Sobota, 27. 6.: 18.30 Poročila — 18.33 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Eden bo zmagal — 22.00 Čas v sliki — 22.20 „Mrtvi morajo molčati“, kriminalni film.

Nedelja, 28. 6.: 17.00 Svet mladine — 17.30 „Neprijetni zaklad“ — 17.55 Za mladino: Kaj lahko postanem — 18.25 Za družino — 18.50 Sedem dni dogodkov — 19.20 Družina Leitner — 20.00 Poročila in športni komentar — 20.15 „General Frederic“, satira — 22.15 Poročila.

Ponedeljek, 29. 6.: 18.30 Poročila — 18.33 Francoščina — 19.00 Aktualni šport — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Hirošima, bomba in mi — 21.20 Koreografske miniaturre, nata Čas v sliki.

Torek, 30. 6.: 18.30 Poročila — 18.33 Angleščina — 19.10 Ljubi denar — 19.30 Čas v sliki — 20.10 „Začarani grad“, gledališki prenos — 22.30 Čas v sliki.

Sreda, 1. 7.: 17.00 Za otroke: Pavliha — 17.45 Za otroke — 19.00 Poročila — 19.05 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.20 „Sokrivac“, kriminalni film — 21.50 Čas v sliki.

Četrtek, 2. 7.: 11.00 Solska oddaja — 12.00 Kaj lahko postanem — 19.00 Poročila — 19.05 Šport — 19.30 Čas v sliki — 20.15 „Cocktailparty“ — 22.15 Čas v sliki.

Petek, 3. 7.: 19.00 Poročila — 19.05 Trg ob koncu tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.05 „Ne poslušajte, moje dame“, komedija — 21.25 Zvezna vojska na razpolju — 21.55 Čas v sliki.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m

UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 4.00 Dobra jutra — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in palnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napravi za prijatelja opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevniki.

Sobota, 27. 6.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.07 Pesmi mlajših slovenskih skladateljev — 8.25 Iz koncertov in simfonij — 9.00 Počitniško popotovanje — 9.15 Mladi muzikantje — 9.30 Zabavna glasba iz Sovjetske zveze — 10.15 Zvoki godal — 10.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 12.45 Lahek opoldanski spored

— 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Prijetno zabavo — 14.35 Voščila — 15.40 Paje mešani zbor „Slavček“ iz Trbovelj — 16.00 Vsak dan za vas — 17.35 Vedri uvodni lakii — 18.10 Wagner: Zaključni prizor opere „Siegfried“ — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Serenada z rogom in godali — 20.30 Sobolni večeri v naših krajih — 21.15 Plesna glasba — 23.05 Nočni akordi.

Nedelja, 28. 6.: 7.15 Domači in narodni zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.38 Pesmi mladosti — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Mišne skladbe z vzhoda in zahoda Evrope — 15.05 Šport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Čajkovski: Labodje jezero, balet — 20.50 Športna poročila — 21.00 Melodije v izloženem oknu — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 29. 6.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.07 Slovenske narodne pesmi — 8.30 Tako pojo in igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Otroške

— 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Prijetno zabavo — 14.35 Voščila — 15.40 Paje mešani zbor „Slavček“ iz Trbovelj — 16.00 Vsak dan za vas — 17.35 Vedri uvodni lakii — 18.10 Wagner: Zaključni prizor opere „Siegfried“ — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Serenada z rogom in godali — 20.30 Sobolni večeri v naših krajih — 21.15 Plesna glasba — 23.05 Nočni akordi.

Nedelja, 28. 6.: 7.15 Domači in narodni zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.38 Pesmi mladosti — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Mišne skladbe z vzhoda in zahoda Evrope — 15.05 Šport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Čajkovski: Labodje jezero, balet — 20.50 Športna poročila — 21.00 Melodije v izloženem oknu — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 29. 6.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.07 Slovenske narodne pesmi — 8.30 Tako pojo in igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Otroške

— 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Prijetno zabavo — 14.35 Voščila — 15.40 Paje mešani zbor „Slavček“ iz Trbovelj — 16.00 Vsak dan za vas — 17.35 Vedri uvodni lakii — 18.10 Wagner: Zaključni prizor opere „Siegfried“ — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Serenada z rogom in godali — 20.30 Sobolni večeri v naših krajih — 21.15 Plesna glasba — 23.05 Nočni akordi.

Nedelja, 28. 6.: 7.15 Domači in narodni zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.38 Pesmi mladosti — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Mišne skladbe z vzhoda in zahoda Evrope — 15.05 Šport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Čajkovski: Labodje jezero, balet — 20.50 Športna poročila — 21.00 Melodije v izloženem oknu — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 29. 6.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.07 Slovenske narodne pesmi — 8.30 Tako pojo in igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Otroške

— 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Prijetno zabavo — 14.35 Voščila — 15.40 Paje mešani zbor „Slavček“ iz Trbovelj — 16.00 Vsak dan za vas — 17.35 Vedri uvodni lakii — 18.10 Wagner: Zaključni prizor opere „Siegfried“ — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Serenada z rogom in godali — 20.30 Sobolni večeri v naših krajih — 21.15 Plesna glasba — 23.05 Nočni akordi.

Nedelja, 28. 6.: 7.15 Domači in narodni zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.38 Pesmi mladosti — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Mišne skladbe z vzhoda in zahoda Evrope — 15.05 Šport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Čajkovski: Labodje jezero, balet — 20.50 Športna poročila — 21.00 Melodije v izloženem oknu — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 29. 6.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.07 Slovenske narodne pesmi — 8.30 Tako pojo in igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Otroške

— 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Prijetno zabavo — 14.35 Voščila — 15.40 Paje mešani zbor „Slavček“ iz Trbovelj — 16.00 Vsak dan za vas — 17.35 Vedri uvodni lakii — 18.10 Wagner: Zaključni prizor opere „Siegfried“ — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Serenada z rogom in godali — 20.30 Sobolni večeri v naših krajih — 21.15 Plesna glasba — 23.05 Nočni akordi.

Nedelja, 28. 6.: 7.15 Domači in narodni zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.38 Pesmi mladosti — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Mišne skladbe z vzhoda in zahoda Evrope — 15.05 Šport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Čajkovski: Labodje jezero, balet — 20.50 Športna poročila — 21.00 Melodije v izloženem oknu — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 29. 6.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.07 Slovenske narodne pesmi — 8.30 Tako pojo in igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Otroške

— 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Prijetno zabavo — 14.35 Voščila — 15.40 Paje mešani zbor „Slavček“ iz Trbovelj — 16.00 Vsak dan za vas — 17.35 Vedri uvodni lakii — 18.10 Wagner: Zaključni prizor opere „Siegfried“ — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Serenada z rogom in godali — 20.30 Sobolni večeri v naših krajih — 21.15 Plesna glasba — 23.05 Nočni akordi.

Nedelja, 28. 6.: 7.15 Domači in narodni zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.38 Pesmi mladosti — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Mišne skladbe z vzhoda in zahoda Evrope — 15.05 Šport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Čajkovski: Labodje jezero, balet — 20.50 Športna poročila — 21.00 Melodije v izloženem oknu — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 29. 6.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.07 Slovenske narodne pesmi — 8.30 Tako pojo in igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Otroške

— 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Prijetno zabavo — 14.35 Voščila — 15.40 Paje mešani zbor „Slavček“ iz Trbovelj — 16.00 Vsak dan za vas — 17.35 Vedri uvodni lakii — 18.10 Wagner: Zaključni prizor opere „Siegfried“ — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 Serenada z rogom in godali — 20.30 Sobolni večeri v naših krajih — 21.15 Plesna glasba — 23.05 Nočni akordi.

Nedelja, 28. 6.: 7.15 Domači in narodni zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.38 Pesmi mladosti — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Mišne skladbe z vzhoda in zahoda Evrope — 15.05 Šport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 20.00 Čajkovski: Labodje jezero, balet — 20.50 Športna poročila — 21.00 Melodije v izloženem oknu — 22.10 Godala v noči.

Ponedeljek, 29. 6.: 7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.07 Slovenske narodne pesmi — 8.30 Tako pojo in igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade radovedneže — 9.15 Otroške

Skoraj 20 let
na sledi nacističnih zločincev

Ko so pred leti odkrili skrivališče vojnega zločinca Adolfa Eichmanna, se je na straneh vsega svetovnega tiska spet pojavilo ime inženirja Simona Wiesenthala. Pozna ga le malokdo, in vendar bi Wiesenthal zaslužil, da bi ga poznala vsa svetovna javnost. Že skoraj dvajset let, odkar je prišel iz taborišča smrti v Mauthausenu (kjer je preživel trinajst let), podoben pošasti, ki je tehtala le 44 kilogramov, se namreč inženir Wiesenthal ne ukvarja več z gradnjami, temveč samo z zasledovanjem vojnih zločincev. „To je cilj mojega življenja,“ pravi, „ko sem videl umirati tisoče svojih prijateljev, sem prisegel, da jih ne bom pozabil in da ne bom pozabil milijonov mrtvih Židov. Tedaj sem sklenil, da bom storil vse, kar je mogoče, da bi bili zločinci izročni pravici. Žal pa je vojnih zločincev več deset tisoč in doslej sem jih lahko spravil pred sodišče samo nekaj več kot tisoč. Priznam, da sem ob spoznanju, da se borim z mlino na veter, že često prišel v skušnjava, da bi vse skupaj opustil in se posvetil spet gradbeništvu, kar terjaja manj truda in je bolj donosno. Toda raje sem nadaljeval.“

Ta človek živi v „Centru za židovsko dokumentacijo“ na Dunaju in ima na razpolago samo eno tajnico. Toda preko svojih sodelavcev je povezan s celim svetom. Njegovi sodelavci nimajo uradov, niti stalnih sedežev. To so prostovoljci, ki so raztreseni po vsem svetu, kjer zasledujejo vojne zločince ter poročajo vsako podrobnost svoje- mu „šefu“ Wiesenthalu. Le-ta pa sedi v dunajski kavarni in sreba Coca-Colo, kljub

temu ve vse in sledi ljudem, ki jih išče — nacistične morilce. Z Dunaja, zvezan s svetom samo po telefonu, je odkril Eichmanna v Buenos Airesu in je vodil ljudi, ki so ga prijeli in s posebnim letalom tajno prepe- ljali v Izrael, kjer je bil obsojen in usmrčen. Wiesenthal je o nacističnih zločincih zbral toliko dokumentov, da bi mu lahko zavidalo vsako ministrstvo. Njegov arhiv številka II (arhiv številka I, ki je tehtal pol tone, je podaril izraelski državi) obsega 20.000 imen nemških in avstrijskih vojnih zločincev, ki še vedno žive na svobodi. Tu so njihovi anagrfski podatki, zločini, ki so jih zagre- šili, pričevanja, naslovi in podatki o njihovi sedanji dejavnosti. Skratka: Wiesenthal predstavlja neke vrste Damoklejev meč za vse tiste, ki so se v dobi nacizma omadeže- vali s krvjo.

Avstrijska letalska družba
AUA

zadovoljna s prvim letom tuzemskega prometa

Lani 1. maja je avstrijska letalska družba AUA vzpostavila svoje prve letalske zveze med posameznimi zveznimi deželami oziroma njihovimi glavnimi mesti. Konec letošnjega aprila je torej minilo prvo leto lokalnega letalskega prometa v Avstriji, ki se je — kakor izhaja iz tozadevnega poročila družbe AUA — zadovoljno razvijal.

V prvem letu je AUA na linijah svojega lokalnega prometa imela skupno 34.535 pasažir- jev, od katerih jih je 28.385 odpadlo na pro- met z letali tipa DC-3 in 6150 na letala Viscount. Skupno je AUA na teh linijah iz- vedla 3405 poletov (2947 z letali DC-3 in 458 z letali Viscount), katerih skupna dolžina je znašala 661.895 kilometrov (552.781 km z letali DC-3 in 109.114 km z letali Viscount).

Najbolj frekventirana je bila linija med Du- najem in Innsbruckom, kjer je AUA v teku prvega leta prevozila 10.407 potnikov; pri tem pa je treba upoštevati, da je bil ta promet omejen na enajst mesecev, ker je bilo letališče meseca aprila zaprto zaradi popravil. Na progi med Dunajem in Salzburgom je bilo 8598 potnikov, na progi Dunaj—Celovec 4457 pot- nikov, na progi Dunaj—Graz 4015, na progi Salzburg—Innsbruck 2732, na progi Celovec —Innsbruck 2638 (v štirih mesecih) in na progi Graz—Celovec 1328 potnikov, medtem ko se za progi Dunaj—Linz (176 potnikov) in Linz—Salzburg (19 potnikov) omejujejo podatki samo na letošnji april.

Do konca septembra veljajo na tuzemskih linijah AUA znižane vozne cene za skupinska potovanja. Za potniške skupine po 30 oseb in več je vozna cena znižana za 30 odstotkov normalne letalske cene.

Pri teh letalskih vožnjah gre za kurze, kjer letalski stroji obratujejo s katerega koli leta- lišča v avstrijskih zveznih deželah na Dunaj in z Dunaja nazaj. Tridesetodstotno znižanje vozne cene za skupine pomeni, da stane vož- nja z letalom na Dunaj manj kakor z želez- nico. Ukrep AUA o znižanju voznih cen za skupinska potovanja bo gotovo našel ugoden odmev ter se bodo tega posluževali tudi ljud- je, ki bi si drugače ne privoščili vožnje z le- talom na Dunaj. Ugodnost pa bodo izkoristili tudi za šolske in obratne izlete ter za izlete organizacij in društev.

Iz naslednjega reda letalskih voženj iz Ce- lovca na Dunaj je razvidno, da znaša čas po- tovanja v vsako smer po eno uro. Na liniji Celovec—Dunaj veljajo znižane cene za na- slednje linije: v sobotah Celovec—Dunaj: od- let ob 19.00 prilet ob 20.00 uri; v nedeljah Dunaj—Celovec: odlet ob 9.50 in prilet ob 10.50 uri; v ponedeljkah Dunaj—Celovec: od- let ob 6.40 in prilet ob 7.40 uri, v ponedelj- kih Celovec—Dunaj: odlet ob 16.40 in prilet ob 17.40 uri.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Polončnik; uredništvo in uprava: Celovec — Klagensfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiskar: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec — Klagensfurt 2, Postfach 124.

RADIO PROGRAM

sonce in glasba — 11.00 Iz zakladnice avstrijske ljudske kulture — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna po- litika — 14.00 Pariški ABC — 14.25 Glasba iz musikla „My Fair Lady“ — 14.40 Tehnični razgled — 15.15 Slavi- ni umetniki — 15.50 Sola in dom — 16.00 Za delovno ženo — 16.30 Melodija in ritem — 17.10 Fizika in toj- nost organskega življenja — 17.40 Mednarodna radijska univerza — 18.00 Navodila za moderno življenje — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.30 Operetna glasba — 20.15 Avstrijska hilt-parada — 22.15 Ekumenski koncil.

Nedelja, 28. 6.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 10.15 Glasbena nestrpnost — 11.15 Dunajski slavnostni tedni — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Ve- sele nate — 5.00 Ljudstvo in domovina — 16.00 Glasba ne pozna meja — 18.25 Pozor, jezikovna policija — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 21.00 Zabavna glasba — 21.15 1914 — konec in obrat.

Ponedeljek, 29. 6.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Da, to je moja melodija — 9.00 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljud- ske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 4.35 Mednarodna radijska univer- za — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Koncert inšbruskega mestnega orkestra — 21.00 Solistični koncert.

Torek, 30. 6.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudska glasba — 13.20 Medicinsko mesečno poročilo — 13.30 Pomembni orkestri — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Clo- vak in šport v antiki — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 19.30 Leti z nami — 20.30 Robert Stolz dirigira — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 1. 7.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Glas- ba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz izvajanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudska glasba — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.10 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Lepa pesem — 19.30 Glasbeno potovanje na Suez — 20.15 Iz kulturne zgodovine kajenja — 21.20 1914 — konec in obrat — 21.40 Aktualni prispevek.

Četrtek, 2. 7.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ust